

DE REIS VAN
DE ARK VAN HET VERBOND

van de berg Sinai naar de berg Moria

HUGO BOUTER

DE REIS VAN
DE ARK VAN HET VERBOND

van de berg Sinai naar de berg Moria

Boeken om de Bijbel
Gouda

De Reis van de Ark van het Verbond

Copyright © H. Bouter

Druk: drukkerij Van der Perk b.v., Nieuw-Lekkerland

Eerste editie z.j. Uitgeverij Pieters, Groede

Tweede, herziene editie 2008 Boeken om de Bijbel, Gouda

Distributie: Johannes Multimedia, Postbus 31, 3940 AA Doorn

ISBN 978-90-70926-51-9

NUR 707

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch of mechanisch, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*'Sta op, HERE, naar Uw rustplaats,
Gij en de ark Uwer sterkte'.*

Psalm 132:8

INHOUD

WOORD VOORAF	9
1. INLEIDING	11
De constructie van de ark	11
De ark als de troon van Jahweh	14
De verschillende benamingen van de ark	16
Het vervoer van de ark	18
De ark als een beeld van Christus	22
2. VAN DE BERG SINAI NAAR SILO (DEEL I)	27
Bij de berg van God	27
De Gemeente als een geestelijk huis	29
Op reis door de woestijn	32
Israëls falen in de woestijn	37
3. VAN DE BERG SINAI NAAR SILO (DEEL II)	43
De doortocht door de Jordaan	43
De verovering van Jericho	49
De plaatsing van de ark te Silo	52
4. VAN SILO NAAR DE BERG SION	57
Samuël en de ark	57
De ark buitgemaakt in de strijd	60
Het verblijf in het land der Filistijnen	63
De terugkeer naar Israël en het verblijf te Kirjat-Jearim	67
De intocht op de berg Sion	73

5. VAN DE BERG SION NAAR SALOMO'S TEMPEL	81
De eredienst bij de ark op de berg Sion	81
Ark, altaar en tempel	83
Overige vermeldingen van de ark in 2 Samuël	86
De ark doet haar intrede in de tempel	87
De verdere geschiedenis van de ark	92

WOORD VOORAF

De geschiedenis van de ark van het verbond is daarom zo belangrijk, omdat de ark de troon van God was, de plaats waar God te midden van zijn volk Israël woonde en waar Hij zijn gezag, zijn bestuur over dat volk uitoefende. Met de ark was onlosmakelijk verbonden het feit van Gods aanwezigheid, zijn tegenwoordigheid te midden van zijn verbondsvolk. De wederwaardigheden van de ark van het verbond bevatten vele belangrijke lessen, niet in het minst voor het volk van God in de huidige genadetijd. Want hier leren wij, hoe het volk van God omgaat met de goddelijke tegenwoordigheid en óók hoe Gods vijanden deze tegenwoordigheid ervaren wanneer zij daarmee in aanraking komen (ik denk dan met name aan de Filistijnen, die zoals wij zullen zien een beeld vormen van ongelovige naambelijders).

In dit boek bezien wij de geschiedenis van de ark in het licht van het Nieuwe Testament. De gebeurtenissen rond de ark stellen ons dus ook voor de vraag: Hoe staan *wij* tegenover Gods tegenwoordigheid te midden van de zijnen, erkennen wij zijn rechten en geven wij Hem de centrale plaats die Hem toekomt?

Gouda, voorjaar 2008

H. Bouter

1

INLEIDING

De constructie van de ark

Bij de bouw van de tabernakel valt het direct op dat het éérste onderdeel dat het boek Exodus ons beschrijft de ark van het verbond is (Ex. 25:10-22). De beschrijving van de woonplaats van God begint niet bij de buitenkant, de voorhof of de planken en de tentkleden, maar bij de *binnenkant*. En dan niet eens bij het heilige, maar bij het heilige der heiligen, het meest gewijde deel van de tentwoning, waar niemand toegang had behalve Mozes en de hogepriester (de laatste slechts éénmaal per jaar, en dan niet zonder het bloed der verzoening). In dit allerheiligste stond de ark, Gods troonzetel; en aan dit hoogst belangrijke onderdeel van de tabernakel schonk God éérst aandacht toen Hij ging spreken over zijn woonplaats te midden van zijn volk. De ark bestond uit de volgende onderdelen:

Onderbouw

- (1) een houten kist van acaciahout, tweeënhalve el lang, anderhalve el breed en anderhalve el hoog (een el is ca. 45 cm),
- (2) met een overtrek van zuiver goud, van binnen en buiten,
- (3) en een gouden omlijsting, krans of kroon aan de bovenkant van de kist;
- (4) vier gouden ringen, bevestigd aan de vier hoeken, of mogelijk aan de vier voetstukken van de ark,
- (5) met daarin twee draagstokken, eveneens van acaciahout overtrokken met goud;

Bovenbouw

- (6) bovenop de ark het verzoendeksel van louter goud, tweeënhalve el lang en anderhalve el breed, waarschijnlijk rustend binnen de bovengenoemde omlijsting;
- (7) en aan beide uiteinden van het verzoendeksel twee cherubs, die één geheel met het verzoendeksel vormden en als het ware hieruit oprezen – zij stonden tegenover elkaar, hun vleugels bedekten het verzoendeksel en hun aangezichten waren naar elkaar én naar het verzoendeksel gericht.

Dit is in grote trekken de beschrijving van de ark, zoals wij die vinden in Exodus 25 en 37. In dat laatste hoofdstuk volgt de vervaardiging van de ark overigens wél op de bouw van de tentwoning. Dat komt doordat de constructie van de tabernakel daar meer vanuit het oogpunt van de verantwoordelijkheid van het volk wordt gezien, terwijl het in Exodus 25 gaat om de kant van God Zelf. God begint de beschrijving van zijn woning met zijn troonzetel, maar van de kant van de mens gezien is het onmogelijk een troon voor God te maken zonder eerst een woning voor Hem op te richten.

De ark diende niet alleen als Gods *troonzetel*, de plaats waar Mozes tot Hem kwam en Gods bevelen in ontvangst nam, maar eveneens als bewaarplaats voor ‘de getuigenis’, d.i. de wet der tien geboden: ‘In de ark zult gij de getuigenis leggen, die Ik u geven zal’ (Ex. 25:16). De wet getuigde tegenover het volk Israël van Gods rechten en inzettingen; ze was een leesbare brief daarvan. Maar het volk Israël was niet in staat – en trouwens geen enkel mens van nature – om te voldoen aan Gods heilige en rechtvaardige eisen; daarom kreeg de wet een plaats in de ark. Daar kon ze door niemand worden waargenomen en daar was ze bovendien bedekt door het met bloed besprengde verzoendeksel. Alleen een plaatsvervangend offer kon voldoen aan de rechtvaardige en heilige eisen van de wet!

Deuteronomium 10 maakt duidelijk dat de vervaardiging van de ark plaatsvond na de zonde met het gouden kalf. Toen Israël had aangetoond dat het onbekwaam was de wet te houden en direct verviel in afgoderij, zocht God als het ware een veilige bewaarplaats voor het tweede paar stenen tafels dat Hij Mozes had laten uithouwen. De eerste twee stenen tafels waren door Mozes verbrijzeld, om uitdrukking te geven aan het feit dat Israël Gods wet had gebroken. Ongetwijfeld zou het volk opnieuw zondigen, zelfs nadat God het zijn genade had bewezen op grond van Mozes' voorbede. Er bleef niets anders over dan de wet te onttrekken aan de blikken van het falende volk, dat toch niet in staat zou zijn de wet te houden. De wetstafels moesten voortaan bewaard blijven in de ark.

De vraag doet zich voor of Mozes zelf de maker is geweest van de ark (zoals Deut. 10 vermeldt), of dat dit het werk van Besaleël is geweest (zoals Ex. 37 aangeeft). Misschien hebben beide mannen samengewerkt in de constructie van de ark. Het is ook mogelijk dat Deuteronomium 10 Mozes beschouwt als de maker van de ark, aangezien hij de opdrachtgever van het werk was en het inspecteerde en goedkeurde (evenals een kunstenaar personeel kan gebruiken voor de vervaardiging van zijn kunstwerken). Ten slotte is er nog de mogelijkheid, dat Mozes eerst een *tijdelijke* ark heeft gemaakt en de wetstafels na de voltooiing van de tabernakel in de door Besaleël geconstrueerde ark heeft gelegd (zie Ex. 40:20, maar vergelijk ook 1 Kon. 8:9).

Overigens plaatst ook Exodus 37 de vervaardiging van de ark heel duidelijk *na* de zonde met het gouden kalf (Ex. 32). De hoofdzaak is in elk geval, dat de tafels der getuigenis niet zonder meer te midden van een zondig volk konden worden gebracht. Dat kon alleen in de 'ark der getuigenis'. En deze ark diende behalve als bewaarplaats voor de wet ook, zoals reeds gezegd, als Gods troonzetel, de plaats waar God zijn wetten aan Mozes bekend maakte. Ten slotte was het ook de plaats waar

de hogepriester verzoening bewerkte voor het zondige volk, zodat de eisen van de wet bedekt werden door het verzoeningsbloed van plaatsvervangende offeranden (zie Lev. 16).

Voordat wij nu verder ingaan op de betekenis van de ark, willen wij de diverse onderdelen ervan met hun verschillende functies nog eens opnoemen:

- (1) de ark op zich: een veilige bewaarplaats voor Gods heilige wet;
- (2) de ringen en de draagstokken: een noodzaak voor het vervoer door de woestijn;
- (3) de omlijsting met het verzoendeksel en de cherubs: de eigenlijke troon van God, en de plaats waar de verzoening tot stand werd gebracht.

Daarnaast zien wij in het boek Numeri en vooral in de historische boeken, dat de ark ook diende als het teken van Gods tegenwoordigheid in de strijd tegen de vijanden van het volk Israël. Het waren de 'oorlogen des Heren', en Hij voerde het volk dan ook Zelf aan in de strijd.

De ark als de troon van Jahweh

Hoewel de ark dus méérdere functies had, was de voornaamste toch wel dat ze diende als de troonzetel van de God van Israël. Van tussen de beide cherubs sprak Hij met Mozes en zo maakte Hij hem zijn bevelen bekend; op die wijze oefende Hij zijn regering uit over zijn volk. Trouwens, de ark als bewaarplaats voor de wet en het gouden verzoendeksel vormden ook wezenlijke onderdelen van de troon van God. De ark met daarin de wet vormde de *grondslag* van Gods troon, het rechtvaardige *fundament* voor zijn regering. Maar omdat het volk niet kon voldoen aan Gods rechtvaardige eisen, was er een voorziening nodig waarop God het genade kon betonen. Welnu, daarin voorzag het verzoendeksel, dat jaarlijks met bloed werd

besprengd ter verzoening van de zonden van het volk. Dit vormde de basis waarop God telkens weer genade kon bewijzen aan een falend volk. Deze beide elementen van Gods regering, zijn gerechtigheid én zijn genade, worden heel treffend bezongen in Psalm 89:15:

*‘Gerechtigheid en recht zijn de grondslag van uw troon,
goedertierenheid en trouw gaan voor uw aangezicht heen’.*

Gods bestuur te midden van zijn volk Israël had dus een tweeledig karakter: het was een mengeling van wet én genade. Zie bijvoorbeeld Exodus 34:6-7, waar de genade overigens voorop staat. Zonder deze combinatie had het volk, dat zich bij de Sinai formeel op de grondslag van de wet had gesteld, niet kunnen voortbestaan en had God ook niet te midden van zijn volk kunnen blijven wonen.

Naast de ark zelf en het verzoendeksel vormden ook de cherubs een belangrijk onderdeel van Gods troon. God woonde ‘tussen’ of misschien juist ‘op’ de cherubs. Voor het laatst pleit het troonvisioen van Ezechiël, die de cherubs ziet als de dragers van de troon (Ezech. 1 en 10). De engelenmachten zijn onderworpen aan Gods gezag en zorgen voor de uitvoering van zijn regering. Voor de eerste zienswijze kan men aanvoeren dat God vaak ook wordt gezien als de *HERE* der legerscharen, die omringd is door zijn machtige engelen, de dienaars die zijn woord volbrengen. De moeilijkheid is dat het Hebreeuws in een aantal gevallen het voorzetsel weglaat, de vertalers kunnen dus kiezen tussen de voorzetsels ‘tussen’ of ‘op’ (1 Sam. 4:4; Ps. 80:2; 99:1). Andere teksten zeggen echter nadrukkelijk dat God van *tussen* de beide cherubs met Mozes sprak (Ex. 25:22; Num. 7:89). Duidelijk is wel dat de cherubs op bijzondere wijze met de goddelijke tegenwoordigheid waren verbonden (hetzij als de *begeleiders*, hetzij als de *drag*ers ervan).

Verder is het opmerkelijk dat de cherubs één geheel vormden met het verzoendeksel, en dat hun blikken daarop waren ge-

richt. Gods regering is een *genadige* regering, die gegrond is op het werk van de verzoening. Bij de Hof van Eden stonden cherubs met een fikkerend zwaard, om de gevallen mens de toegang tot het paradijs te versperren en de weg tot de boom des levens te bewaken (Gen. 3:24). Maar de cherubs die oprijzen aan de beide zijden van Gods troon, in zijn heiligdom, kunnen de toegang tot Hem niet beletten. Zij zien immers op het met bloed besprengde verzoendeksel. De engelen zijn begerig om in te zien in Gods heilsgeheimen (vgl. 1 Petr. 1:12).

De verschillende benamingen van de ark

Dat de ark de troonzetel van de God van Israël was, wordt bevestigd door de benamingen die de Schrift eraan toekent. Afgezien van de omschrijvingen 'de ark', 'een houten ark', 'een ark van acaciahout', komen wij een zestal uitdrukkingen tegen:

(1) *De ark der getuigenis*

Deze omschrijving wordt met name gebruikt in het boek Exodus in verband met de wetgeving op de Sinai. De ark diende ter bewaring van de wetstafels, die een *getuigenis* waren tegenover het volk van Gods rechtvaardige eisen en van de verplichtingen die daaruit voortvloeiden (Ex. 25:22; 26:33-34; 30:6, 26; 31:7; 39:35; 40:3,5,21; Num. 4:5; 7:89; Joz. 4:16).

(2) *De ark des verbonds*

Omdat de wetstafels de basis waren van het verbond dat God met zijn volk sloot, werden ze ook de tafels van het verbond genoemd en kregen ze een plaats in de ark van het verbond. Deze uitdrukking komt in vele variaties voor:

- (a) 'ark des verbonds' (Joz. 3:6,8,14; 4:9; 6:6; Hebr. 9:4);
- (b) 'ark van het verbond des HEREN' (Num. 10:33; 14:44; Deut. 10:8; 31:9,25; Joz. 3:17; 4:7,18; 6:8; 8:33; 1 Sam. 4:3-4; 4:5; 1 Kon. 3:15; 6:19; 8:1,6; 1 Kron. 15:25-29; 16:37; 17:1; 22:19; 28:2,18; 2 Kron. 5:2,7; Jer. 3:16);

- (c) 'ark van het verbond Gods' (Richt. 20:27; 1 Sam. 4:4; 2 Sam. 15:24; 1 Kron. 16:6);
- (d) 'ark des verbonds van de HERE, uw God' (Deut. 31:26; Joz. 3:3);
- (e) 'ark des verbonds van de HERE der ganse aarde' (Joz. 3:11);
- (f) 'de ark waarin het verbond des HEREN berust, dat Hij met de Israëlieten gesloten heeft' (2 Kron. 6:11).

(3) *De ark des HEREN*

Deze naam geeft aan hoe nauw de tegenwoordigheid van Jahweh, de Verbondsgod, gekoppeld is aan de ark. Hier vinden wij opnieuw een aantal variaties:

- (a) 'ark des HEREN' (Joz. 4:11; 6:6-13; 7:6; 1 Sam. 4:6; 5:3-4; 6:1-21; 7:1; 2 Sam. 6:9-17; 1 Kon. 8:4; 1 Kron. 15:2-3; 16:4; 2 Kron. 8:11);
- (b) 'ark van de HERE (Jahweh), de Here (Adonai) der ganse aarde' (Joz. 3:13);
- (c) 'ark van de HERE, uw God' (Joz. 4:5);
- (d) 'ark van de Here HERE' (1 Kon. 2:26);
- (e) 'ark van de HERE, de God Israëls' (1 Kron. 15:12,14).

(4) *De ark Gods*

Dit is een meer algemene betiteling, waarbij God niet zozeer in zijn verbondsbetrekking wordt gezien als wel in zijn verhevenheid, sterkte en macht. Ook hier vinden we weer enige afwisseling:

- (a) 'ark Gods' (1 Sam. 3:3; 4:11-22; 5:1,2,10; 14:18; 2 Sam. 6:2-12; 7:2; 15:24-29; 1 Kron. 13:5-14; 15:1-24; 16:1; 2 Kron. 1:4);
- (b) 'ark van de God van Israël' (1 Sam. 5:7,8,10,11; 6:3);
- (c) 'ark van onze God' (1 Kron. 13:3);
- (d) 'ark van God, de HERE, die op de cherubs troont, de ark waarover de Naam is uitgeroepen' (1 Kron. 13:6).

De laatstgenoemde benaming is erg uitvoerig: de ark was Gods troonzetel en de plaats waarmee zijn Naam, zijn Persoon en zijn goddelijke tegenwoordigheid was verbonden.

(5) De ark uwer sterkte

Deze uitdrukking komt maar tweemaal voor, namelijk in het gebed van Salomo bij de inwijding van de tempel en in Psalm 132 (2 Kron. 6:41; Ps. 132:8). De ark was het symbool van Gods *macht*, waarvoor de wateren van de Jordaan stilstonden en Israëls vijanden bevreesd waren.

(6) De heilige ark

Dit is een omschrijving die we maar éénmaal tegenkomen. Ze wordt gebruikt door koning Josia, bij de viering van het Pascha (2 Kron. 35:3). Josia was een groot hervormer, die het volk terugbracht tot de dienst van Jahweh. In hetzelfde vers is ook sprake van Levieten, die de HERE 'heilig waren', d.i. toegewijd aan zijn dienst en daartoe speciaal afgezonderd. Van alle voorwerpen van de tabernakel was de ark wel het meest *heilige* onderdeel, dat dan ook geplaatst was in het heilige der heiligen.

Het vervoer van de ark

De ark was dus de troon van Israëls Verbondsgod, de troonzetel in het heiligdom, dat zich te midden van het volk bevond. Maar het volk Israël was een *pelgrimsvolk*, dat door de woestijn heen op reis was naar het Beloofde Land. God reisde echter met hen mee, heel de lange tocht van Egypte naar Kanaän. De lichtende wolk van zijn tegenwoordigheid, die de tabernakel bedekte, ging voor hen uit en wees de weg die zij hadden te gaan.

Daarom moest het heiligdom verplaatsbaar zijn en moest men o.a. de ark kunnen transporteren. Welnu, daartoe dienden de draagstokken aan weerszijden van de ark. Deze moesten in de ringen van de ark blijven en mochten er niet uit verwijderd worden (Ex. 25:15). Misschien dat ze, toen de ark haar definitieve rustplaats had bereikt op de tempelberg, gedeeltelijk ver-

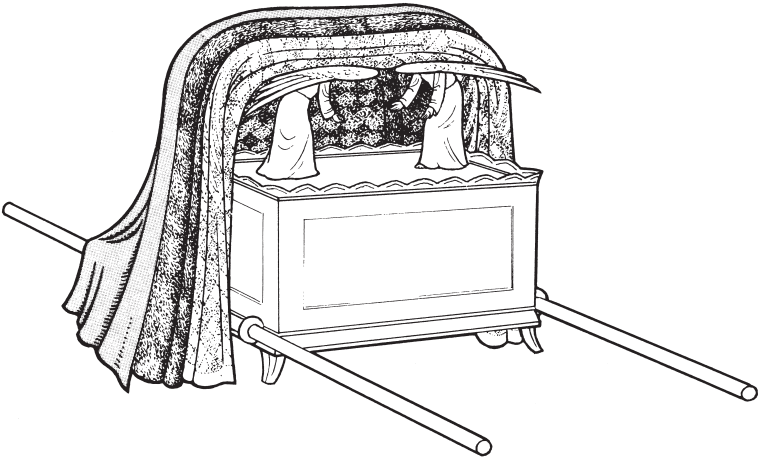
wijderd en naar voren geschoven zijn, zodat ze vanuit het heilige konden worden gezien (1 Kon. 8:8; 2 Kron. 5:9 SV). De Hebreeuwse bewoordingen in deze verzen schijnen echter niet duidelijk te zijn en daarom vertalen sommigen dat de draagstokken *zó lang waren*, dat hun uiteinden vanuit het heilige konden worden gezien.

Er was nog een tweede voorziening voor het vervoer van de ark. De ark moest door de priesters worden bedekt met enkele dekkleden, vóórdat de Levieten hun schouders onder de draagbomen konden zetten. Dit gebeurde ook met de overige heilige voorwerpen: de tafel der toonbroden, de kandelaar, het gouden altaar, het koperen brandofferaltaar en al het benodigde dienstgerei (Num. 4:1-15).

Alleen het wasvat wordt niet apart genoemd, waaruit wij waarschijnlijk moeten opmaken dat dit zonder bedekking werd vervoerd. De overige voorwerpen hadden allemaal *twee* dekkleden, met uitzondering van de ark der getuigenis en de tafel der toonbroden, waarvoor maar liefst *drie* kleden gebruikt werden. Bij de ark waren dat:

- (1) het voorhangsel dat scheiding maakte tussen het heilige en het heilige der heiligen;
- (2) een bedekking van tachasvel, een soort leer dat ook benut werd voor het buitenste tentkleed van de tabernakel;
- (3) een kleed van blauwpurper.

Dit is een interessante volgorde, omdat in alle andere gevallen steeds het láátste dekkleed van *tachasvel* was vervaardigd (zeer waarschijnlijk vanwege het feit dat dit bestand was tegen allerlei weersinvloeden). Bij het vervoer door de woestijn onderscheidde de ark zich van de overige voorwerpen van de tabernakel *door haar unieke bedekking*. Iedereen kon zien dat dit het meest heilige bestanddeel van de tentwoning was: de troon van de heerlijkheid van Jahweh.

Het vervoer van de ark moest met grote zorg gebeuren (zie Num. 4:4-6). De ark is een beeld van Christus, en het getuigenis aangaande zijn Persoon is nu toevertrouwd aan de Gemeente van God op haar aardse pelgrimsreis. Zoals de ark met Israël meereisde, wil Christus met ons meegaan.

Het klaarmaken voor het vervoer was de taak van de priesters, het dragen zelf de verantwoordelijkheid van de Levieten, namelijk de familie van de Kehatieten (de naaste verwanten van de priesters). Dit vanwege de bijzondere heiligheid van deze voorwerpen: alleen de priesters mochten ze omhullen met de diverse kleden, en daarbij ook de draagstokken weer opnieuw aanbrengen. Pas na deze voorbereidende werkzaamheden konden de Levieten naar binnen gaan om hun schouders te zetten onder de draagstokken. De heilige dingen zelf mochten zij niet aanraken, want dan zouden zij sterven (Num. 4:15; 18:2-3; vgl. 2 Sam. 6:6-7).

Terwijl de overige Levietenfamilies konden beschikken over wagens voor het transport van de planken, de pilaren, de tentkleden etc., was dit bij de Kehatieten niet het geval. Zij moesten de heilige voorwerpen *op hun schouders* dragen (Num. 7:9; 1 Kron. 15:15; 2 Kron. 35:3). Koning David maakte dan ook een grote vergissing, toen hij de ark op een nieuwe wagen wilde vervoeren naar Jeruzalem (zie 1 Kron. 13 en 15). Ze moest met persoonlijk eerbetoon *door de Levieten worden gedragen*, zonder gebruikmaking van op zichzelf nuttige hulpmiddelen. Bij sommige plechtige gelegenheden worden ook de priesters genoemd als dragers van de ark: bij de doortocht door de Jordaan en de verovering van Jericho, de voorlezing van de wet op de berg Ebal (resp. Jozua 3, 6 en 8), alsook bij de inwijding van de tempel door Salomo (1 Kon. 8). Dit zijn uitzonderingen op de normale regel. Wij moeten bedenken dat de priesters de eindverantwoordelijkheid voor de tabernakeldienst hadden en dat de Levieten hun ter assistentie waren gegeven (Num. 3 en 8).

Dit onderwerp – het dragen van de ark – is hier uitgebreid behandeld, omdat het van belang is voor de studie van de tocht van de ark vanaf de Sinai naar haar definitieve rustplaats op de tempelberg. Voordat wij daarmee kunnen beginnen, moeten wij nu eerst nog ingaan op de typologische betekenis van de ark zelf en van het dragen van de ark.

De ark als een beeld van Christus

De tabernakel en de voorwerpen daarin waren zinnebeelden en schaduwen van de hemelse dingen (Hebr. 8:5; 9:23). De tabernakel was de woning van God, en sprak dus allereerst van de hemel zelf waar God troont. Hij woont in de hoge en in het heilige; Hij ziet uit de hemel en uit zijn heilige woning; de hemel is zijn troon (Jes. 57:15; 63:15; 66:1). Zoals de hogepriester op de Grote Verzoendag inging in het heiligdom, zo is Christus nu ingegaan in de hemel zélf (Hebr. 9:24). In deze gedachten-gang symboliseert de *voorhof* een heilige plaats op aarde, waar het volk van God samenkomt om God te ontmoeten, het *heilige* de hemelse gewesten, en het *allerheiligste* de hemel der hemelen oftewel de d erde hemel.

Maar in de tweede plaats gaat het erom dat Christus Z elf de woning van God is. Het behaagde de hele volheid van de Godheid in Hem woning te maken (Kol. 1:19; 2:9). Christus kon dan ook een vergelijking maken tussen het tempelhuis en de 'tempel van zijn lichaam' (Joh. 2:19-21). God woonde in Christus en Hij openbaarde Zichzelf in Christus aan de mensen. Wie tot Christus komt, kan door Hem tot God naderen. Van diverse onderdelen van de oudtestamentische woning van God getuigt het Nieuwe Testament dan ook heel duidelijk, dat ze heenwezen naar Christus. Volgens Hebr. 10:20 spreekt het *voorhangsel* in het heiligdom van het *vlees* van Christus, zijn menselijk lichaam. En Romeinen 3:25 zegt dat Christus gesteld is tot een *genadetron* (lett.: 'verzoendeksel'; zo wordt het Gr. woord dan ook weergegeven in Hebr. 9:5).

Deze laatste Schriftplaatsen brengen ons bij het voornaamste thema van deze studie, nl. dat wij de ark moeten zien als een type van *Christus*. Terloops willen wij nog erop wijzen, dat er nu ook een d erde huis van God is: de Gemeente van de levende God, die een woonplaats is van God in de Geest (Ef. 2:20-22; 1 Tim. 3:15; Hebr. 3:6). In Gods huis neemt de 'ark', d.i. Christus,

een centrale plaats in. God woont in Christus te midden van de zijnen, en wij leven onder de genadige regering van de Zoon van Gods liefde, die eens voor altijd het verlossingswerk voor ons heeft volbracht (vgl. Kol. 1:12-22).

Maar nu dus de typologische betekenis van de ark zelf. De troonzetel van God bestond uit twee soorten materiaal, te weten: hout en goud. Het acacia- of sittimhout wordt in de Septuaginta steeds vertaald met de term 'onvergankelijk hout'. Dit hout wijst ons op de unieke mensheid van Christus, die als een rijstje voortkwam uit de tronk van Isaï, als een wortel uit dorre aarde (Jes. 11:1; 53:2). Het kostbare zuivere goud waarmee het hout werd overtrokken, spreekt van de goddelijke heerlijkheid van zijn Persoon. Zoals deze beide materialen verenigd waren in de ark, zo is Christus God én mens in één Persoon. In Hem heeft God woning gemaakt op aarde, en in de Geest is Christus ook nu nog tegenwoordig te midden van de zijnen.

In de ark werden de twee stenen tafels bewaard. Christus echter had de wet in zijn hart geschreven staan. Hij kon zeggen: 'Ik heb lust om uw wil te doen, mijn God, uw wet is in mijn binnenste' (Ps. 40:9). Het was zijn spijs, de wil te doen van Hem die Hem had gezonden en zijn werk te volbrengen (Joh. 4:34). En die wil ging veel verder dan de wet eiste, want nergens eiste de wet dat een Rechtvaardige zou sterven voor onrechtvaardigen. Maar toch heeft Christus het offer van zijn heilige en reine leven gebracht, om God te verheerlijken en zondaars vrij te kopen. Daarom brengt Psalm 40 het volbrengen van de wil van God ook in verbinding met dit volmaakte offer (vgl. Ps. 40:7-9 met Hebr. 10:5-10).

De ark vormde de grondslag waarop het verzoendeksel rustte, en zo vormde het volmaakte leven van Christus de grondslag van het offer dat Hij bracht. De ark en het met bloed besprengde verzoendeksel waren niet los van elkaar te denken, en zo

kunnen wij het verzoeningswerk van Christus ook niet scheiden van zijn unieke Persoon. Het was déze bijzondere Persoon – God én mens, en toch één Christus – die Zichzelf ten offer gaf. Misschien wijst het feit dat het verzoendeksel van *louter goud* was erop dat Christus het verzoeningswerk volbracht in de kracht van zijn Godheid. Geen mens kon voor een mens voldoen. Christus kon echter de losprijs betalen omdat Hij niet alleen mens, maar tevens God was.

Het verzoendeksel vormde samen met de cherubs die aan de beide uiteinden hieruit oprezen, de eigenlijke troon van God. De cherubs worden in Hebrreeën 9:5 de ‘cherubs der heerlijkheid’ genoemd. Zij symboliseren de goddelijke macht die aan Christus is gegeven en die Hij nu aanwendt voor zijn genadige regering. Alle heerlijkheid staat Hem ten dienste. Hij die gestorven is, is ook de opgewekte en verheerlijkte Heer, die alle macht in hemel en op aarde bezit. Het is een geweldige zekerheid te weten dat deze goddelijke bestuursmacht gegrond is op zijn volbrachte verzoeningswerk (evenals de cherubs rustten op het verzoendeksel).

Daarom is Gods troon te midden van zijn volk een *genadetroon*, en is zijn regering een genádige regering. God woont nu in Christus te midden van zijn verlore volk, en zijn heerschappij in hun midden staat in het teken van de *genade*. Evenals de ark het middelpunt van het volk Israël was en de stammen zich daaromheen legerden – eerst de stam van Levi, de priesters en de Levieten, en dan de overige stammen – zo is Christus nu het ware Middelpunt van hen die Hem toebehoren. Zij zijn tot zijn naam vergaderd, en daar is Hij in het midden van hen (Matt. 18:20).

Maar dit houdt ook in dat Christus alle gezag bezit te midden van de zijnen, en dat Hij als zodanig wordt erkend. Beslissingen die in Gods Gemeente worden genomen, zijn als het goed is beslissingen van Christus Zelf, besluiten ‘van zijn

troon'. Zoals God vanaf de ark zijn wetten gaf aan zijn aardse volk Israël, zo heeft Hij nu door Christus zijn wil bekendgemaakt aan zijn hemelse volk, de Gemeente. Elke gelovige kan kennis nemen van deze geopenbaarde wil van God, als hij het Woord van God leest. Erkennen wij persoonlijk en gezamenlijk dit goddelijke gezag in ons midden?

Een tweede belangrijke zaak was, dat het volk Israël een pelgrimsvolk was en dat het heiligdom – dus ook de ark – in hun midden vervoerd moest worden op de reis door de woestijn. Hun bestemming was het land Kanaän; daar zou de ark haar definitieve rustplaats vinden. Zo is de Gemeente op reis door deze wereld naar haar *hemelse* eindbestemming. Zij heeft hier op aarde geen blijvende stad, maar zij zoekt de toekomstige. En op haar pelgrimsreis draagt zij het getuigenis aangaande Christus met zich mee, net zoals de ark het volk Israël vergezelde op de lange reis door de woestijn.

Bij dit punt van het dragen van de ark komt de vraag tot ons, of wij Christus om zo te zeggen op de handen dragen, of wij in onze wandel op aarde Hem de eer geven die Hem toekomt. Christus is niet alleen Degene die het Middelpunt is wanneer wij als Gods volk tot zijn naam vergaderd zijn, maar Hij gaat ook met ons mee langs alle wegen waarin God zijn volk leidt. Hij is een trouwe Metgezel in al onze 'woestijnervaringen', alle beproevingen en verkwikkingen die Gods volk ten deel vallen. Zijn wij ons daarvan bewust en behandelen wij Hem met het nodige eerbetoon? Realiseren wij ons dat God Zelf in Christus door de Geest in ons midden is en ons begeleidt (vgl. 1 Kor. 14:25)?

Daarom is de geschiedenis van de ark van God van zoveel belang voor ons. Wij vinden hierin 'beeldrijk' onderwijs ten aanzien van onze handelwijze met het kostbare getuigenis dat ons is toevertrouwd ten aanzien van de Persoon van Christus. Het eerbetoon waarmee de priesters en de Levieten de ark behan-

delden, heeft ons ongetwijfeld veel te zeggen. Meer over dit onderwerp, o.a. met betrekking tot de diverse kleden waarmee de ark bedekt werd, in het volgende hoofdstuk.

2

VAN DE BERG SINAI NAAR SILO

DEEL I

Bij de berg van God

Nadat God zijn volk had verlost uit de slavernij van Egypte, had Hij het op arendsvleugels gedragen en tot Zich gebracht (Ex. 19:4). Dwars door de Rode Zee had Hij het volk uit het land Egypte geleid en het door de woestijn gevoerd tot aan de Sinai. En op deze berg wilde Hij Zich nader bekend maken aan het volk dat Hij had verlost en voor Zichzelf had afgezonderd uit alle volken der aarde. De Israëlieten zouden voor Hem 'een koninkrijk van priesters zijn en een heilig volk' (Ex. 19:6).

Hier zien wij dus een volk dat verlost was uit de macht van zijn vroegere vijand, en dat voortaan alleen aan God was toegewijd. Het bevond zich in Gods tegenwoordigheid, gelegerd rondom de berg waar Hij woonde en waar Hij tot zijn eigendomsvolk sprak om het zijn gedachten bekend te maken. Gods wens was voor altijd in hun midden te wonen, maar dit kon alleen als er een heiligdom voor Hem werd vervaardigd! Dat is het grote onderwerp van de tweede helft van het boek Exodus: de tabernakel, de tentwoning, die Mozes de Israëlieten moest laten bouwen volgens het model dat God Zelf hem op de berg toonde. De opdracht was duidelijk: 'En zij zullen *Mij* een heiligdom maken, en Ik zal in hun midden wonen. Gij zult het maken overeenkomstig alles wat Ik u toon, het model van de tabernakel en het model van al zijn gerei' (Ex. 25:8-9).

Onmiddellijk na deze woorden volgt dan in Exodus 25 de beschrijving van de ark, Gods troonzetel te midden van zijn volk alsook de plaats waar Mozes moest naderen om Gods bevelen in ontvangst te nemen: 'En Ik zal daar met u samenkomen en van het verzoendeksel af, tussen de beide cherubs op de ark der getuigenis, over alles met u spreken wat Ik u voor de Israëlieten gebieden zal' (Ex. 25:22). In het volgende hoofdstuk lezen wij waar de ark geplaatst moest worden: niet in de eerste helft van de tabernakel (het heilige), maar achter het voorhangsel in het heilige der heiligen (Ex. 26:33-34). Gescheiden van de overige heilige voorwerpen van de tabernakel door middel van het voorhangsel, stond in het allerheiligste dus alleen de troon van Jahweh. Hier had uitsluitend Mozes vrije toegang, alsmede de hogepriester als deze éénmaal per jaar met het verzoeningsbloed naderde tot de troon om dit *op* en *vóór* het verzoendeksel te sprengelen.

Exodus 30 noemt enkele bijzonderheden over de plaats en de ingebruikneming van de ark: ze moest op één lijn met het reukofferaltaar komen te staan, dat zich aan de andere kant van het voorhangsel bevond (30:6); en bij de inwijding van de tabernakel moest ook de ark worden gezalfd met de heilige zalfolie (30:26). Vervolgens worden in Exodus 31 enkele bijzonder begaafde mannen aangewezen, Besaleël en Aholiab, om de uitvoering van het werk op zich te nemen. De namen van deze twee mannen betekenen respectievelijk: 'in Gods schaduw, of in Gods bescherming', en 'tent van de vader'. Prachtige namen dus, die in het teken stonden van de taak die zij hadden, nl. de bouw van Gods tentwoning. Het verhaal wordt dan onderbroken door de droevige gebeurtenissen rondom het gouden kalf (Ex. 32-34). Alleen op grond van Mozes' voorbede was er genade voor het zondige volk, dat Jahweh zo spoedig de rug had toegekeerd, zodat Hij toch met hen kon meegaan naar het Beloofde Land.

Vanaf Exodus 35 wordt de bouw van de tabernakel daadwerkelijk ter hand genomen en in deze hoofdstukken vinden wij een uitvoerige beschrijving van het werk dat moest worden verricht door Besaleël en Aholiab en hun medewerkers. Alles gebeurde in overeenstemming met de voorschriften die God al eerder aan Mozes had meegedeeld (in Ex. 25-30). Het boek Exodus eindigt dan ook met Mozes' goedkeuring van het hele werk en met zijn persoonlijke betrokkenheid bij de oprichting van de tabernakel (Ex. 39 en 40). Ook de ark die Besaleël had gemaakt (37:1-9), werd bij Mozes gebracht ter inspectie en vervolgens door hem persoonlijk in de tabernakel geplaatst. Zoals wij hier lezen: 'Hij nam de getuigenis en legde die in de ark, hij schoof de draagstokken aan de ark en legde het verzoendeksel bovenop de ark. Hij bracht de ark naar de tabernakel, hing het voorhangsel ter bedekking op en onttrok de ark der getuigenis aan het oog' (40:20-21).

Mozes richtte de tabernakel op precies een jaar na de uittocht uit Egypte (40:17). Maar de bekroning van zijn werk was dat de HERE Zélf zijn intrek nam in de tentwoning, zoals hier staat: 'En de wolk bedekte de tent der samenkomst, en de heerlijkheid des HEREN vervulde de tabernakel' (40:34). De wolkkolom die voor het volk was uitgetrokken bij de uittocht uit Egypte (13:21-22), en die bij de wetgeving rustte op de berg Sinai (24:15-17), rustte voortaan op de tabernakel. God had woning gemaakt in zijn heiligdom; de lichtende wolk van zijn tegenwoordigheid had een rustplaats gevonden te midden van zijn volk en Hij reisde met Israël mee, 'op al zijn tochten' (40:35-38).

De Gemeente als een geestelijk huis

Het huis dat Mozes bouwde als *dienaar* van God is een afbeelding van de woning die Christus nu als *de Zoon* van God heeft opgericht (Hebr. 3:1-6). De tabernakel is een schaduwbeeld van de betere en hemelse dingen die hun intrede hebben gedaan

met de komst van Christus en de uitstorting van de Heilige Geest. Het zojuist genoemde slot van het boek Exodus vindt zijn nieuwtestamentische tegenhanger in het begin van het boek Handelingen. Zoals de wolk van de tegenwoordigheid des Heren de tabernakel vervulde in Exodus 40, zo vervulde de Geest van God in Handelingen 2 de Gemeente, die door Christus werd gevormd op grond van zijn sterven en opstanding. Mozes was de bouwer van een *aards* en *stoffelijk* heiligdom, maar Christus is de Bouwer van een *hemels* en *geestelijk* huis, een blijvende en onvergankelijke woning.

Zoals Mozes het volk Israël uit Egypte leidde, zo heeft Christus zijn volk getrokken uit de tegenwoordige boze eeuw (Gal. 1:4). Mozes verlost Israël uit de macht van de farao, en zo heeft Christus de zijnen verlost uit de macht van de overste van deze wereld, d.i. de satan (Joh. 16:11,33). De Rode Zee maakte voor altijd scheiding tussen Israël en het terrein van de vroegere slavernij, en zo zijn wij door de dood van Christus voor eeuwig verlost uit de macht van de zonde en de satan (Rom. 6-8). Wij behoren nu toe aan de opgestane Heer en staan onder zijn heerschappij – precies zoals Israël zich bij de uittocht stelde onder het gezag van zijn leidsman Mozes (1 Kor. 10:1-2).

Mozes bracht het volk Israël bij de ‘berg van God’ (zo wordt de Sinai herhaaldelijk genoemd, zie Ex. 3:1; 18:5; 24:13). Dat wil zeggen: hij bracht het volk in Gods nabijheid, en het was Gods bedoeling dat Hij voor altijd te midden van zijn verlost volk zou wonen. Evenzo zijn wij nu door Christus, de overste Leidsman van onze behoudenis, *tot God gebracht* (1 Petr. 3:18). Het is Gods wil dat wij als zijn verlost in zijn tegenwoordigheid wonen, om te luisteren naar alles wat Hij ons heeft te zeggen. Als dankbare kinderen van God, als een familie van koningen en priesters mogen wij onze God omringen en Hem de hulde brengen die Hem toekomt voor het grote heil dat door Christus is bewerkt.

Zoals Mozes en de Israëlieten een woning voor God moesten maken en de heerlijkheid des Heren die woning vervulde, zo heeft God nu door zijn Geest woning gemaakt in de Gemeente. Het 'huisgezin' van zijn verlost en is tegelijkertijd het 'huis' waarin God nu woont (die beide betekenissen heeft het begrip 'huis' vaker in de Schrift, bijv. in 2 Sam. 7). De Heilige Geest heeft op de Pinksterdag dit geestelijke huis van God vervuld (Hand. 2:4). En dit is voor eeuwig zijn woonplaats! De Geest is met ons tot in eeuwigheid, Hij blijft altijd bij ons en in ons (Joh. 14:16-17).

Maar het interessante punt van de bouw van de tabernakel is, dat het bouwen aan Gods huis wordt belicht vanuit het oogpunt van onze eigen verantwoordelijkheid. Mozes bouwde samen met de Israëlieten de woning van God, en zij brachten hiervoor een vrijwillige heffing (Ex. 25 en 35). Als God ons door zijn Geest tot zijn woonstede heeft gemaakt en Hij in ons midden woont, gaat dat natuurlijk niet buiten ons om. Bij de praktische verwerkelijking van deze grote zegen zijn wij allen betrokken. De gelovigen die op de Pinksterdag waren vergaderd, zagen met verlangen uit naar de komst van de Trooster, die hen zou vervullen met kracht uit de hoge. Zij waren voorbereid op de vervulling met de Geest, en zij stelden zich ook verder onder zijn leiding. Natuurlijk kunnen wij niets toedoen aan of afdoen van het heilsfeit van de uitstorting van de Geest; dat berust uitsluitend op het volbrachte werk van Christus en zijn verheerlijking in de hemel. Maar als het gaat om onze *praktijk* in verband met het feit dat wij de 'woning van God' zijn, dan is het terdege van belang wat onze werkelijke geestelijke toestand is. God woont alleen daar waar Hij kan 'rusten', waar er toebereide harten zijn die Hem de plaats geven die Hem toekomt. Wij hebben allen een persoonlijke verantwoordelijkheid om gestalte te geven aan dit grote voorrecht dat wij samen de woning van God vormen. Als wij de Geest bedroeven of Hem zelfs uitblussen (Ef. 4:30; 1 Tess. 5:19), dan zullen wij niet veel ervan merken dat wij een woonplaats zijn van God in de Geest.

Dan zal de tegenwoordigheid van God misschien zelfs wel van ons moeten wijken – zoals in de latere geschiedenis van Israël de heerlijkheid des Heren zich ook moest terugtrekken uit het volk!

Op reis door de woestijn

Bij de berg van God ontving Israël Gods wetten. Maar God wilde niet dat zijn volk daar zou blijven. Hij wilde het brengen naar het Beloofde Land en het een eigen erfdeel geven; en in het heiligdom dat de Israëlieten voor Hem gemaakt hadden, reisde Hij met hen mee en kon Hij voortdurend aan Mozes bekend maken wat Hij hun wilde zeggen. Na een periode van voorbereiding bij de Sinai brak dan ook het moment aan, dat het legerkamp kon opbreken en dat het volk – met Gods woning in hun midden – kon afreizen naar het land Kanaän.

Het reisverslag van Israëls tocht door de woestijn vinden wij in het boek Numeri. Hier lezen wij dan ook tal van bijzonderheden over het vervoer van de tabernakel en uiteraard ook van de ark, Gods troonzetel, over de volgorde waarin de stammen van Israël moesten optrekken etc. Dit vraagt nu onze aandacht. Terloops willen wij er echter nog op wijzen dat in het hieraan voorafgaande bijbelboek Leviticus de ark slechts éénmaal ter sprake komt: nl. in het centrale hoofdstuk 16, dat de voorschriften voor de Grote Verzoendag bevat. De toegang van de hogepriester Aäron tot het heiligdom werd beperkt tot éénmaal per jaar, nadat zijn zonen met vreemd vuur voor Gods aangezicht waren verschenen (Lev. 10:1-2; 16:1-2). Dit in tegenstelling tot het voorrecht van de christen, die volle vrijmoedigheid heeft om tot de genadetron te naderen door het voorhangsel heen (Hebr. 4:16; 10:19-22).

Als wij de eerste hoofdstukken van Numeri lezen, dan valt het op dat de tabernakel een centrale plaats had te midden van de

stammen van Israël: 'De tent der samenkomst nu, de legerplaats der Levieten, zal te midden van de legerplaatsen opbreken; zoals zij zich zullen legeren, zullen zij óók opbreken, ieder op zijn plaats naar hun vendels' (Num. 2:17). De stam van Levi was direct rondom de woning van God gelegerd, omdat de priesters en de Levieten belast waren met de zorg voor het heiligdom; en de overige stammen waren in een wijdere kring daaromheen gelegerd. We hebben er al eerder op gewezen dat dit een beeld is van de centrale plaats die Christus inneemt te midden van zijn volk, dat tot zijn naam vergaderd is (Matt. 18:20).

Uit het hierboven geciteerde vers van Numeri 2 blijkt dat de goddelijke orde ook in acht genomen diende te worden bij het opbreken van de legerplaats. Het heiligdom bleef dan zijn centrale plaats behouden in de lange legerstoet. Volgens Numeri 10 was de juiste volgorde bij het optrekken als volgt:

- (1) de wolkkolom;
- (2) de drie stammen aan de oostzijde (Juda, Issakar en Zebulon);
- (3) de Gersonieten en de Merarieten die de tentkleden, pilaren en planken op wagens vervoerden;
- (4) de drie stammen aan de zuidzijde (Ruben, Simeon en Gad);
- (5) de Kehatieten met de heilige voorwerpen, nl. de ark, het reukofferaltaar, de tafel der toonbroden, de kandelaar, het wasvat en het brandofferaltaar;
- (6) de drie stammen aan de westzijde (Efraïm, Benjamin en Manasse);
- (7) de drie stammen aan de noordzijde (Dan, Aser en Naftali).

Strikt genomen waren dus alleen de heilige voorwerpen van de tabernakel precies in het midden van de stoet – zowel voorafgegaan als gevolgd door zes stammen. Het gebouw zelf werd eerder afgebroken en meegenomen, opdat het ook op tijd weer in gereedheid zou zijn gebracht, vóórdat de Kehatieten met

hun kostbare last arriveerden (Num. 10:21). Deze voorwerpen spreken heel speciaal van de Persoon van Christus. En toegepast op ons betekent dit oudtestamentische type dus dat Christus niet alleen in ons midden is op onze rustplaatsen in de woestijn, maar dat Hij ook bij ons is op de weg die wij als pelgrims hebben af te leggen. Hij is Zelf in ons midden als wij rondom Hem 'gelegerd' zijn, maar Hij is ook bij ons al de dagen waarop wij moeten voorttrekken van de ene oase naar de andere. Hij leidt ons door zijn Geest – dit wordt aangeduid door de wolkkolom, die vooropging en de weg wees. Maar Hij is tevens in ons midden op de reis die wij hebben af te leggen – dat wordt aangegeven door de centrale plaats van de ark in de legerstoet. Christus is het Centrum van ons getuigenis in onze wandel op aarde. Wij dragen het getuigenis aangaande zijn kostbare Persoon met ons mee, en wij vertonen Hem aan de buitenwereld.

Dit laatste moet echter met de nodige eerbied en voorzichtigheid gebeuren. Dit wordt in type voorgesteld door de diverse kleden waarmee de priesters de ark moesten bedekken, voordat de Leviëten haar op hun schouders konden nemen. De ark moest met grote zorg behandeld worden, evenals trouwens de overige heilige voorwerpen. Voor de ark waren er volgens Numeri 4 in totaal drie dekkleden nodig. Allereerst het voorhangsel dat scheiding maakte tussen het heilige en het allerheiligste. Dit wordt in Numeri 4:5 het 'bedekkend voorhangsel' genoemd, en in Exodus 40:21 het 'voorhangsel ter bedekking' (nl. ter *bedekking* van de ark, om die te onttrekken aan het oog). Verder vinden wij in Leviticus 24:3 nog de uitdrukking: 'het voorhangsel der getuigenis'. Want het voorhangsel verborg de ark én haar inhoud, de twee tafels der getuigenis.

Al deze Schriftplaatsen leggen dus een nauw verband tussen het voorhangsel en de ark. Het voorhangsel onttrok de troon van God aan het oog. Zo was het als de tabernakel was opgericht, en zo was het óók tijdens het vervoer door de woestijn.

Het voorhangsel van blauwpurper, roodpurper, scharlaken en getweerd fijn linnen, met kunstig geweven cherubs – dat zelf dus één van de mooiste onderdelen van de tabernakel was – diende ter bedekking van het allerheiligste voorwerp: de ark. Want daarop troonde God en daarmee had Hij zijn tegenwoordigheid verbonden. Volgens Hebreëën 10:20 is het voorhangsel een beeld van Christus, en wel tijdens Diens leven op aarde. Het voorhangsel in de tempel scheurde van boven naar beneden, toen Christus stierf. Door de dood van Christus opende God Zélf de toegang tot zijn troon. Het volmaakte leven van Christus kon ons niet tot God brengen; daartoe was zijn dood noodzakelijk en moest zijn leven worden afgesneden op de helft van zijn dagen.

In ons getuigenis op aarde neemt *Christus' leven* echter ook een belangrijke plaats in. Wij zullen steeds ervan getuigen dat Hij de volmaakte Rechtvaardige was (hiervan spreekt het fijne linnen van het voorhangsel), de Mens uit de hemel (het blauwpurper), de Zoon des mensen die universele heerschappij bezit (het roodpurper), en de Koning van Israël (het scharlaken). Verder is Hem alle macht in handen gegeven (de cherubs).

Zowel het voorhangsel als de ark zijn beelden van Christus. Als wij 'de ark' met ons meevoeren, dus getuigen van het feit dat God Zichzelf geopenbaard heeft in de Persoon en in het verzoeningswerk van Christus (en nu op grond daarvan in ons midden woont), dan kunnen wij dat nooit losmaken van zijn unieke mensheid en zijn persoonlijke heerlijkheden zoals die worden afgebeeld in het voorhangsel.

Maar er was nog een tweede bedekking nodig bij het vervoer van de ark (een kleed van tachasvel), en daarover een derde kleed geheel van blauwpurper (Num. 4:6). Tachasvel was materiaal dat heel goed bestand was tegen allerlei weersinvloeden. Daarom was ook de buitenste bedekking van de tabernakel zelf van tachasvel gemaakt. Dit wijst erop dat wij

ons getuigenis aangaande de Persoon van Christus dienen te beschermen tegen allerlei schadelijke invloeden van buiten. Hoeveel 'wind van leer' is er niet (Ef. 4:14), die afbreuk probeert te doen aan zijn Persoon?

Het buitenste dekkleed van de ark was echter van blauwpurper gemaakt, en dit onderscheidde de ark van alle andere heilige voorwerpen van de tabernakel, die allemaal als laatste bedekking een kleed van tachasvel hadden. De ark was dus duidelijk zichtbaar als het voornaamste onderdeel van de tentwoning. De Levieten die de ark met persoonlijk eerbetoon op hun schouders droegen, waren zich terdege bewust van het belang van hun taak. En zo dienen wij in ons getuigenis ten aanzien van de Persoon van Christus steeds het accent te leggen op het feit dat Hij een unieke hémelse Persoon is, Degene die boven allen het Voorwerp van Gods welgevallen is.

Nu moeten wij alleen nog erop wijzen dat bij het vertrek vanaf de Sinai niet alleen de wolkkolom de weg wees, maar ook *de ark* voorop trok om een rustplaats te zoeken voor het volk van God (zie Num. 10:29-36). Deze uitzonderlijke positie van de ark valt alleen te verklaren als wij het verzoek van Mozes aan zijn zwager Chobab om mee te gaan en de weg te wijzen door de woestijn in negatieve zin uitleggen, nl. als een gebrek aan vertrouwen in Gods leiding. Niet Chobab zou de Israëlieten 'tot ogen dienen' (10:31), maar God Zelf zou hun Leidsman zijn naar het Beloofde Land. Vandaar dat de ark, waarmee God zijn tegenwoordigheid verbonden had, de leiding nam toen het volk opbrak van de berg des Heren (10:33).

Belangrijk zijn ook de laatste twee verzen van Numeri 10, omdat die ons tonen met hoeveel eerbied Mozes de ark behandelde: 'Wanneer nu de ark opbrak, zei Mozes: Sta op, HERE, opdat uw vijanden verstrooid worden en uw haters van uw aangezicht wegvluchten. En wanneer zij bleef rusten, zei hij: Keer weer, HERE, tot de tienduizenden der duizenden Israëls'

(Num. 10:35-36). Mozes sprak deze woorden in het diepe besef dat de ark God Zelf vertegenwoordigde ('Sta op, HERE' en: 'Keer weer, HERE'). God Zelf was Degene die overwinnend voor zijn volk uittrok, en dan weer zegenend terugkeerde tot de tienduizenden der duizenden Israëls.

Israëls falen in de woestijn

Het boek Numeri bevat – zoals wij al eerder opmerkten – het verslag van Israëls tocht door de woestijn naar het land van Gods belofte. De eerste tien hoofdstukken beschrijven de voorbereidingen voor de reis. Maar het tweede hoofddeel van dit boek – Numeri 11 tot 25 – toont ons Israëls falen tijdens de woestijnreis. Het is een droevig refrein van gemor en geklaag, dat een dieptepunt bereikt als het volk in zijn ongelof weigert het Beloofde Land in bezit te nemen, nadat het de HERE reeds tienmaal had verzocht en naar zijn stem niet had geluisterd (Num. 14:22).

Numeri 14

De slotverzen van Numeri 14 vragen in dit verband onze aandacht, omdat hier opnieuw gesproken wordt over de ark van het verbond. Hier trekt de ark niet overwinnend voorop aan de spits van het volk, maar blijft zij in de legerplaats (14:39-45). God kon niet meegaan met een volk dat weigerde te boeten voor zijn ongelof. Hij had gezegd dat het veertig jaar lang zou moeten rondzwerven in de woestijn (14:33-34). In plaats van zich hieraan te onderwerpen, wilden de Israëlieten de volgende morgen toch optrekken naar het land Kanaän. Hun schijnbare gehoorzaamheid aan Gods beloften was echter een overtreding van het duidelijke bevel des Heren. God kon nu niet met hen meegaan om hun vijanden voor hen te verdrijven.

Het treft ons dat wij in Numeri 14:44 lezen na Mozes' waarschuwing: 'Toch waagden zij het de bergtop te beklimmen,

doch de ark van het verbond des HEREN en Mozes verlieten de legerplaats niet'. Mozes toonde hier ware onderwerping aan het woord van God en een juist inzicht in Gods gedachten. Als God vóór ons is, wie zal dan tégen ons zijn? Dan kan er geen enkele vijand voor ons standhouden. Maar als God tégen ons is en niet met onze plannen en gedachten kan instemmen, wie zal dan vóór ons zijn? Dan moeten wij wel bezwijken voor de macht van de vijand, evenals dat hier met Israël gebeurde. De les die wij hier leren, is dat wij zonder God niets kunnen doen. Zoals de Heer tegen zijn discipelen zei: '(...) zonder Mij kunt u helemaal niets doen' (Joh. 15:5).

Numeri 16

Een tweede dieptepunt in het falen van Israël in de woestijn bereiken wij in Numeri 16 bij de opstand van Korach, Datan en Abiram. Deze opstand was een aantasting van het leiderschap van Mozes en Aäron, met name van het priesterschap van Aäron zoals dat door God was ingesteld (zie Num. 16:10,40). Na het oordeel over de oproermakers gaf God in het volgende hoofdstuk nog een extra teken ter bevestiging van het Aäronitische priesterschap: de bloeiende staf van Aäron, die in één nacht bloesem had voortgebracht, bloemen gedragen en amandelen doen rijpen. Deze staf, het symbool van Aärons gezag en waardigheid, moest voortaan vóór de getuigenis, dus vóór de ark met de tafels van de getuigenis, bewaard blijven (Num. 17:10).

Hebreeën 9:4 zegt zelfs dat deze staf 'in de ark van het verbond' werd bewaard, samen met de gouden kruik met manna (die blijkens Ex. 16:33 eveneens vóór het aangezicht des Heren bewaard moest blijven), en met de beide tafels van het verbond. De precieze plaats van de staf van Aäron en het gouden kruikje met manna is overigens wel een moeilijk punt, omdat er bij de inwijding van de tempel nadrukkelijk wordt opgemerkt dat er niets in de ark was, 'dan alleen de twee stenen tafels die Mozes op Horeb erin gelegd had' (1 Kon. 8:9; 2 Kron. 5:10).

Misschien is de oplossing van dit probleem dat we het 'waarin' van Hebrëeën 9:4 niet moeten laten terugslaan op de ark zelf, maar op het heilige der heiligen. Dit zou in overeenstemming zijn met de al eerder genoemde plaatsen in het Oude Testament, die alleen zeggen dat deze voorwerpen vóór de getuigenis ter bewaring moesten worden gelegd.

Wat de typologische betekenis voor ons betreft is er geen enkele moeilijkheid, omdat al deze attributen ons iets zeggen over de Persoon van Christus Zélf. Het mannakruikje spreekt ervan dat Hij het ware brood is, dat uit de hemel is neergedaald (vgl. Joh. 6), en dat de herinnering aan dit voedsel voor altijd bewaard dient te blijven. Het manna was het voedsel *voor de woestijn* (Ex. 16:32; Joz. 5:12). Maar het behoudt toch voor eeuwig zijn waarde, zelfs als wij ons niet meer in de woestijn bevinden.

De bloeiende staf van Aäron wijst niet – zoals het manna – op het leven van Christus op aarde, maar op de kracht en de wonderbare vrucht van zijn *opstanding*. In het manna zien wij Christus, zoals Hij is neergedaald in onze omstandigheden op aarde en ons tot geestelijk voedsel dient. Maar in de bloeiende staf van Aäron zien wij zijn opstandingskracht. Christus is Priester 'naar de kracht van een onvergankelijk leven' (Hebr. 7: 16-17). De amandelboom was de eerste vruchtboom die bloeide, terwijl het nog winter was. Hij is een beeld van het ontwakende nieuwe leven, dat een eind maakt aan de winterslaap (de Hebr. woorden 'wakker zijn' en 'amandel' zijn identiek, vgl. Jer. 1:11-12). Als de Opgestane is Christus nu Priester tot in eeuwigheid voor de troon van God. Door zijn sterven en opstanding heeft Hij veel vrucht gedragen, en Hij heeft ons mét Hem ten leven op doen staan. Hij draagt ons nu in Gods tegenwoordigheid als Degene die duidelijk bewezen heeft, dat alleen Hij het leven kon brengen te midden van de dood (alléén de staf van de door God uitgeverkoren priester droeg vrucht).

Wat een voorrecht is het dat wij Christus zo mogen kennen in de verschillende facetten van zijn Persoon! Over de ark zelf met de twee wetstafels hebben wij al gesproken, nl. als een beeld van Christus die de wil van God volmaakt heeft vervuld en ons heeft verlost van de vloek van de wet, het handschrift dat tégen ons getuigde (Kol. 2:14). De ark toont ons de verborgenheid van zijn Persoon: God én mens in één Persoon. Het kruikje met manna herinnert voor altijd aan het feit dat Hij het brood is, dat uit de hemel is neergedaald. En de bloeiende staf van Aäron wijst op Hem als de Opgestane, die een eeuwig en onveranderlijk priesterschap verworven heeft.

Zo *mogen* wij Hem kennen op onze reis door de ‘woestijn’, tijdens onze wandel als pelgrims in een wereld die ons niets te bieden heeft. Zo *moeten* wij Hem ook leren kennen, wanneer het volk dat zijn naam belijdt, in opstand komt tegen zijn autoriteit als de Apostel en Hogepriester van onze belijdenis (vgl. Hebr. 3:1). Want de opstand van Korach, Datan en Abiram vindt zijn tegenhanger in de verwerping van het woord en het priesterschap van Christus, zoals die in de geschiedenis van de kerk helaas te constateren is. Het gezag van Gods Woord is maar al te vaak aangetast, of zelfs vervangen door dat van menselijke tradities. Het unieke priesterschap van Christus is opzijgeschoven door een menselijk priesterschap, dat meende te kunnen bemiddelen tussen God en de mensen. In deze situatie van verval is het noodzakelijk dat wij ons stellen onder het gezag van Christus Zelf, die in de Schrift als de ware Mozes en de ware Aäron tot ons komt. Alleen zijn Woord bezit goddelijk gezag, alleen zijn priesterschap is door God erkend en is ook in staat dode zondaars levend te maken.

Numeri 31

Het volgende voorval waarbij de ark een rol speelde tijdens de woestijnreis, vinden wij in Numeri 31. Dit hoofdstuk behoort tot het derde hoofddeel van het boek, nl. de hoofdstukken 26 tot 36, die geschreven zijn met het oog op de intocht in het

Beloofde Land. Nadat Bileam Israëel (gedwongen) had geze- gend, gaf hij Balak de listige raad het volk aan zich te binden door het te laten deelnemen aan de heidense afgodsmaaltijden, die gepaard gingen met hoererij (Num. 25; 31:16; Openb. 2:14). Balak hoefde Israëel dan niet meer te vrezen als een vijandige macht. Deze list had inderdaad succes. Maar dankzij het be- sliste optreden van Pinechas, de kleinzoon van Aäron, lukte dit toch niet helemaal.

Pinechas werd in Numeri 31 belast met de leiding van een veldtocht tegen de Midjanieten, die met de Moabieten hadden samengespannen tegen Israëel (mogelijk bleef Moab zelf ge- spaard, omdat dit een broedervolk van Israëel was). Wij lezen dan in Numeri 31:6 dat Pinechas 'het heilige gerei en de signaaltrompetten bij zich had'. Deze uitdrukking 'het heilige gerei' heeft betrekking op het gereedschap dat voor de taber- nakeldienst nodig was, maar ze wordt ook wel gebruikt voor de heilige voorwerpen zelf, 'de vaten des Heren' (Jes. 52:11). Waarschijnlijk is de ark dus meegegaan op deze krijgsto- cht, zoals wij dat op meerdere plaatsen in het Oude Testament vinden. Ook de in Numeri 31 genoemde signaaltrompetten komen va- ker voor in combinatie met de ark (Num. 10; Joz. 6; 1 Kron. 15:24; 16:6). Omdat God Zelf met hen ging, behaalde Pinechas een volkomen overwinning op de vijand.

Wat heeft deze strijd ons te zeggen? Ook in de loop van de ge- schiedenis van de kerk kunnen wij een vermenging constate- ren met een godvijandige wereld, een vermenging die even- eens heeft geleid tot afgoderij (vgl. het al geciteerde Openb. 2:14). Dit kwaad kan alleen worden bestreden, wanneer Chris- tus Zelf met ons optrekt tegen de vijand en wanneer wij als zijn 'strijders' achtgeven op het bazuingeschal van Gods Woord.

Al deze geschiedenissen waarin de ark voorkomt in het boek Numeri dienen dus tot lering voor ons. Gaat God met ons, dan kunnen wij ten strijde trekken. Blijft Hij in de legerplaats, dan

dienen wij rustig af te wachten en in zijn tegenwoordigheid te blijven. Zonder de ark kon Israël niet optrekken door de woestijn en evenmin het Beloofde Land in bezit nemen. Zonder Christus zijn wij niet bestand tegen de listen van de boze, kunnen wij niet wandelen tot eer van Hem en zijn wij ook niet in staat ons hemelse erfdeel in bezit te nemen. Dat kan alleen op zijn tijd en op zijn wijze, zoals wij nu hopen te zien in het boek Jozua*.

* In Deuteronomium wordt de ark nog enkele malen genoemd, maar hierbij hoeven wij niet uitvoerig stil te staan. Deuteronomium 10 is al aangeroerd bij de bespreking van de constructie van de ark. Verder komt de ark van het verbond alleen voor in Deuteronomium 31, waar wij zien dat het wetboek van Mozes naast de ark werd gelegd, opdat het daar tot getuige tegen Israël zou zijn (31:26). Zo geldt ook voor ons dat de Heer opmerkt of wij gehoorzaam zijn aan zijn Woord.

3

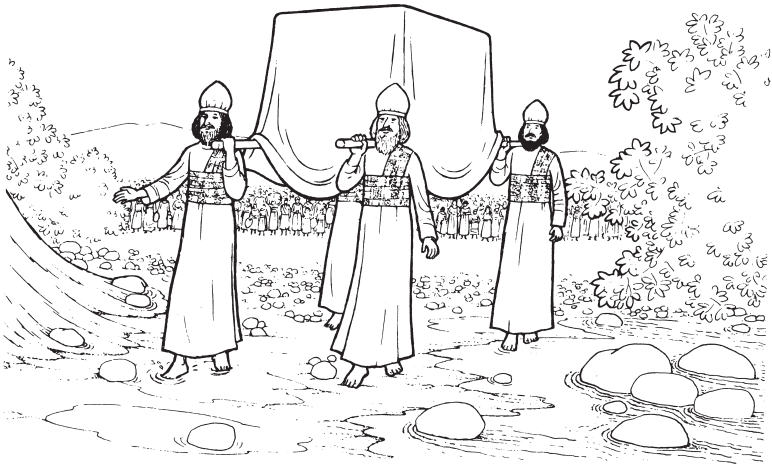
VAN DE BERG SINAI NAAR SILO

DEEL II

De doortocht door de Jordaan

Na de woestijnreis komen wij nu bij de tweede etappe van de reis van de ark: de intocht in het land Kanaän en de plaatsing van de ark in het heiligdom te Silo, de eerste permanente rustplaats van Gods troon in het Beloofde Land. Om het land binnen te kunnen trekken, moest het volk echter een grote hinderenis nemen. De rivier de Jordaan versperde de toegang tot het land, en volgens Jozua 3:15 was de Jordaan in die tijd geheel buiten zijn oevers getreden. Er lag dus een geweldige barrière tussen de Israëlieten en het land dat God hun had toegezegd. Hoe moest die scheiding overbrugd worden?

Hierop was maar één antwoord. Dat kon God alleen doen, die ook de wateren van de Schelfzee of Rode Zee had gekliefd, zodat het volk erdoor kon trekken en voor altijd verlost werd uit het land van de slavernij. Hij zou nu opnieuw zijn macht tonen en nu een weg banen door de wateren van de Jordaan, om Israël in te voeren in het Beloofde Land, een land dat vloeide van melk en honing. En het middel hiertoe was: de ark! Bij de doortocht door de Rode Zee was de *staf* van Mozes, de oordeelsstaf, die de plagen over Egypte had gebracht, het middel om de wateren te splijten, maar bij de tocht door de Jordaan was dat de *ark* van God. Doordat de ark afdaalde in het water van de Jordaan, werd het afgesneden en kon het volk van God

De wateren van de Jordaan weken uiteen voor de ark van Gods sterkte. De psalmist zegt hiervan: 'Wat was er (...) gij Jordaan, dat gij u achterwaarts wenddet? (...) Gij aarde, beef voor het aangezicht des HEREN' (Ps. 114:5-7). Christus ging in de dood en Hij heeft die overwonnen. Omdat Hij de weg door de doodsrivier heeft gebaand, is er een veilige doorgang voor óns geopend.

op het droge overtrekken, langs de ark die daar in de diepte stond, en zo zijn voet zetten op het lang verwachte erfdeel.

De ark staat dus centraal bij de doortocht door de Jordaan. Aller oog was daarop gericht. Toen de ark optrok, moest het volk ook van zijn plaats opbreken en achter haar aantrekken: *'Zodra gij de ark des verbonds van de HERE, uw God, ziet en de levitische priesters, die haar dragen, dan zult gij ook van uw plaats opbreken en achter haar aantrekken. Er zij echter tussen u en haar een afstand van ongeveer tweeduizend ellen lengte; komt niet dicht bij haar; opdat gij de weg moogt weten, waarlangs gij gaan zult, want langs die weg zijt gij gisteren noch eergisteren getrokken. En Jozua zei tot het volk: Heiligt u, want morgen zal de HERE in uw midden wonderen doen'* (Joz. 3:3-5).

Het volk volgde de ark op de weg die zij aflegde, maar op een eerbiedige afstand. Zodra de voeten van de priesters die de ark droegen het water van de Jordaan aanraakten, werd dit vanéén gescheiden en ontstond er een gebaande weg voor Gods volk. Dit trok langs de ark die stilstond midden in de rivier, in het diepe besef dat die de toegang tot het Beloofde Land opende. Want het was de ark van Jahweh, die dacht aan zijn verbond met zijn volk en die tevens 'de Heer (Adonai) der ganse aarde' was, d.i. de Heerser die zijn volk nu in het bezit ging stellen van de toebedeelde erfenis (Joz. 3:13).

Steeds weer wordt in dit verslag beklemtoond dat het wonder van de doortocht te danken was aan de ark. Er werden ook twee gedenktekens opgericht, één op de plaats waar de priesters met de ark stonden midden in de Jordaan, en één in de legerplaats te Gilgal. Het doel hiervan was dat ook het nageslacht zou weten, 'dat de wateren van de Jordaan afgesneden werden voor de ark van het verbond des HEREN' (Joz. 4:7). En in Jozua 4:18 lezen wij dat de wateren van de Jordaan hun loop hervatten, zodra de priesters met hun kostbare last waren opgeklommen uit de Jordaan.

Dit is een treffend beeld voor ons als christenen, aangezien wij de ark mogen zien als een beeld van Christus, en de Jordaan als een beeld van de doodsrivier. De dood is de begrenzing, de horizon van ons aardse bestaan. Wie kon die grens overschrijden ten behoeve van anderen, opdat zij op een veilige manier het hemelse Vaderland zouden kunnen betreden? Dat kon alleen de Heer, die de macht had zijn leven af te leggen en het weer te nemen (Joh. 10:18). Omdat Hij een veilige doortocht door de doodsrivier heeft gebaad, kunnen de zijnen Hem volgen op zijn schreden – zij het ook op een eerbiedige afstand (vgl. Joh. 13:36).

Terwijl de uittocht uit Egypte spreekt van onze verlossing uit de tegenwoordige boze eeuw, is Israëls intocht in Kanaän een beeld van onze invoering in het hemelse erfdeel. Zowel de Rode Zee als de Jordaan zijn typen van de dood van Christus. Bij de doortocht door de Rode Zee staat het *oordeelsaspect* op de voorgrond: de dood van Christus was nodig om ons te ontrukken aan deze wereld, waarop de toorn van God rust, en om ons te onttrekken aan het machtsbereik van de boze. Maar bij de tocht over de Jordaan gaat het om Gods *raadsbesluiten van genade*: om als een hemels volk voor zijn aangezicht te kunnen worden geplaatst, moesten wij met Christus opstaan uit de dood en in Hem gezet worden in de hemelse gewesten.

De eerste waarheid vinden wij vooral in de Romeinenbrief (Rom. 6). Wij zijn gedoopt tot de dood van Christus en daarmee hebben wij ons gesteld onder het gezag van de opgestane Heer – precies zoals de Israëlieten tot Mozes werden gedoopt ‘in de wolk en in de zee’ (1 Kor. 10:2). Wij bevinden ons dus niet meer onder de heerschappij van de overste van deze wereld, maar hebben nu in nieuwhed des levens te wandelen. Wij zijn een pelgrimsvolk, dat onder leiding van zijn overste Leidsman op weg is naar het Beloofde Land. De wereld is voor ons een woestijn geworden, waarin God ons op wonderbare wijze voorziet van spijs en drank. Te midden van een zuchtende schepping zien wij uit naar het volle heil (Rom. 8).

De tweede waarheid – die van de doortocht door de Jordaan – vinden wij met name in de brief aan de Efeziërs en de brief aan de Kolossenzen. God wilde een volk bij Zich hebben in de hemel, en daartoe heeft Christus een weg gebaad dwars door de dood. Hij heeft een veilige doortocht verworven voor het hele volk van God, dat alleen in nauwe verbondenheid met Hem de andere oever kon betreden – evenals Israël uitsluitend dankzij de ark het land Kanaän kon bereiken. Wij zijn namelijk met Christus opgewekt en in Hem ook in de hemelse gewesten geplaatst (Ef. 2:6). Het oudtestamentische type stelt ons deze waarheid voor vanuit praktisch oogpunt.

Het gaan door de Jordaan en het trekken langs de ark midden in de Jordaan betekent dan dat wij ons door het geloof realiseren dat wij mét Christus zijn gestorven en opgestaan, en dat wij onze voet nu mogen zetten op het hemelse erfdeel dat ons in Hem is geschonken. Er staat een 'land' vol zegen voor ons open. Wij worden ertoe geroepen te zoeken en te bedenken de dingen die boven zijn, waar Christus is, gezeten aan Gods rechterhand (Kol. 3:1-2). De inbezitneming van het land Kanaän vormt een mooie illustratie hiervan. Zoals Israël het land moest veroveren op de vijand, zo hebben wij te maken met de machten van de boze in de hemelse gewesten, die ons het genot willen ontzeggen van de hemelse en geestelijke zegeningen die in Christus ons deel zijn (Ef. 6).

De christen bereikt het Beloofde Land dus niet pas wanneer hij sterft en dan naar het paradijs gaat; want daar behoeft hij geen strijd meer te leveren. Nee, hij plaatst zijn voet op het Beloofde Land, zodra hij zich door het geloof vereenzelvigd met Christus en ziet dat hij in Christus nu al is gezet in de hemelse gewesten en dat terrein – dat overvloedt van de eeuwige zegeningen die God aan zijn uitverkorenen wilde schenken – als zijn huidige erfdeel mag betreden. Christus is daar voor het aangezicht van God, en Hij is ons Hoofd en onze Vertegenwoordiger. In Hem zijn wij ook voor Gods aangezicht gesteld in de hemelse gewesten en met zegeningen overladen.

Wat onze wandel op aarde betreft, zijn wij echter nog in de woestijn. Het bloed van Christus, het ware Paaslam (1 Kor. 5:7), heeft ons beveiligd tegen de toorn van God. Maar Christus' dood heeft ons ook verlost van de macht van de zonde en van de satan. Dat wordt voorgesteld in het type van de Rode Zee. Zoals de zee de scheidsmuur vormde tussen het verlost volk en het land Egypte, zo is de dood van Christus de definitieve scheidlijn tussen ons als de verlost van de Heer en de wereld. De wereld bevindt zich in de greep van de boze, en wij zijn niet meer van de wereld. Het nieuwe leven vindt hier geen voedsel meer. Het moet gevoed worden met geestelijke spijs en drank, waarin God Zelf op wonderbare wijze voorziet (vgl. 1 Kor. 10:3-4).

Beide beelden – zowel van de Rode Zee als van de Jordaan – zijn dus nodig. Ze belichten de gevolgen van de dood van Christus vanuit verschillende oogpunten. De Rode Zee plaatst ons in de 'woestijn', de Jordaan in het 'land'. Beide terreinen brengen hun eigen specifieke ervaringen met zich mee. De christen kent zowel 'woestijnervaringen' als 'landervaringen'.

Bij de Rode Zee is de *staf* van Mozes het middel dat ons verlost: het symbool van het oordeel over de wereld, en het teken van het gezag van onze Verlosser. Maar bij de Jordaan is dat de *ark* van het verbond, die spreekt van de Persoon van Christus in zijn Godheid en mensheid. Als wij Hem in het geloof volgen op zijn weg dwars door de dood, en wij beseffen dat wij zijn één gemaakt met Hem die voor ons afdaalde in de diepte van de dood, dan zien wij dat Hij ook de toegang heeft vrijgemaakt tot een land dat in geestelijk opzicht vloeit van melk en honing. Wij begrijpen dan dat Hij alleen – de mensgeworden Zoon van God – een volk van verlost mensenkinderen kon invoeren in de zegeningen van de hemel. Eerbied voor Hem zal ons hart dan vervullen!

De verovering van Jericho

De volgende geschiedenis in Jozua waarin de ark een belangrijke plaats inneemt, is die van de verovering van Jericho. Nadat het volk door de Jordaan was getrokken, legerde het zich te Gilgal, in de nabijheid van Jericho (Joz. 4:19, 5:10). De stad Jericho was het vijandige bolwerk dat de Israëlieten de verdere toegang tot het land versperde. Zodra deze machtige stad was gevallen, konden zij onbelemmerd optrekken.

Naar menselijke begrippen was het een heel merkwaardige strijd, die Israël tegen Jericho voerde. Dat begint al met de voorbereidingen, waarover wij in Jozua 5 lezen. Het eerste wat er moest gebeuren was de besnijdenis, die juist het teken is van onze eigen krachteloosheid, van het wegdoen van alles wat van het vlees is. In Gilgal werd de smaad van Egypte afgewenteld (5:9), want de onbesnedenheid van het vlees herinnerde aan de vroegere toestand van slavernij. De nieuwtestamentische parallel hiermee vinden wij in de brief aan de Kolossenzen, die spreekt over ons besneden zijn in Christus (Kol. 2:11), en over de daaruit voortvloeiende noodzaak om nu ook in de praktijk onze leden die op de aarde zijn te dóden (Kol. 3:5).

De tweede voorbereiding was de viering van het Pascha, de herinneringsmaaltijd aan de verlossing uit Egypte. In welke omstandigheden wij ons ook bevinden, of het nu is te midden van de moeilijkheden van de woestijn (vgl. Num. 9), of in omstandigheden waarin wij ons verblijden in onze hemelse zegeningen en ons opmaken die in bezit te nemen, de herinnering aan een gestorven Christus moet altijd bij ons leven. Ook dienen wij ons met Hem te voeden als de opgestane en verheerlijkte Heer in de hemel, dat is voor ons het voedsel van Kanaän. Het manna – het voedsel voor de woestijn – hield op, nadat de Israëlieten hadden gegeten van de vrucht van het Beloofde Land (Joz. 5:11-12).

Na zo gesterkt te zijn, kunnen wij ons gereed maken voor de strijd. Wij hebben een machtige Vorst die ons aanvoert, maar wij dienen doordrongen te zijn van het besef van zijn heiligheid. Zoals de Aanvoerder van het leger des HEREN tegen Jozua zei: 'Ik ben de Vorst van het heer des HEREN. Nu ben Ik gekomen (...) Doe uw schoenen van uw voeten, want de plaats waarop gij staat, is heilig' (5:14-15). Hij gaat ons voor en Hij is in feite Degene die de overwinning behaalt, zoals in het volgende hoofdstuk van dit boek op indrukwekkende wijze naar voren komt. De val van Jericho was volgens Jozua 6 eigenlijk het werk van de ark, van de tegenwoordigheid van de HERE. Het gewapende volk moest alleen stilzwijgend rondom de stad trekken, zes dagen lang. En op de zevende dag moest die stille omgang zevenmaal plaatsvinden, steeds met de ark in het midden van de stoet. Het enige dat werd gehoord, was het geluid van de ramsbazuinen. Het volk zelf moest zich stilhouden tot de laatste omgang op de laatste dag. Want de HERE zou voor hen strijden, en zij moesten stil zijn. Pas op die laatste grote dag mochten zij – na de zevende omgang om de stad – een jubelroep aanheffen, in het besef dat de overwinning niet aan hen maar alleen aan de HERE te danken was. Toen het bazuin-geschal weerklonk en het volk een luid gejuich aanhief, stortten de muren van Jericho ineen en lag de onneembare vesting open voor het volk van God.

De betekenis van deze geschiedenis voor ons is kennelijk deze: dat Christus, en Christus alléén, de macht van de boze heeft verbroken. De satan is een verslagen vijand, dankzij de triomf die Christus heeft behaald door zijn kruis en opstanding (zie o.a. Joh. 12:31; 16:11; Hand. 2:24; Ef. 4:8-10; Kol. 2:15; 2 Tim. 1:10; Hebr. 2:14-15; Openb. 12:11). De macht van de boze – voorgesteld door het sterke bolwerk Jericho, dat de verdere toegang tot het Beloofde Land beheerste – hoeven wij dus niet meer te vrezen. Christus heeft op wonderlijke wijze de overwinning behaald door zijn diepe vernedering aan het kruis, zijn opstanding uit de dood en zijn triomfantelijke hemelvaart.

De hemelse gewesten met hun rijkdom aan geestelijke zegeningen liggen voor ons open, en wij kunnen ongehinderd voorttrekken. Zelfs alle schatten die zich eertijds in de macht van de boze bevonden, mogen wij nu wijden aan de dienst van de Heer – evenals de buit van Jericho geheiligd werd voor de dienst des Heren. Satan is echter een listige vijand. De *macht* van de boze behoeft ons geen angst meer aan te jagen, maar tegen zijn *listen* moeten wij ons wapenen: 'Doet de hele wapenrusting van God aan, om te kunnen standhouden tegen de listen van de duivel'. Wij hebben daartoe geen menselijke, maar een goddelijke wapenrusting nodig, '*de hele wapenrusting van God*' (Ef. 6:11-18).

Als wij nu weer teruggaan naar het boek Jozua, dan vinden wij een duidelijke bevestiging van deze gedachte in de hoofdstukken die volgen op de val van Jericho. Achan bezweek voor de list van de boze door zich iets toe te eigenen van het gebannene: een Babylonische mantel, tweehonderd sikkels zilver en een staaf goud van vijftig sikkels. Volgens zijn eigen zeggen had hij deze '*uit begeerte ernaar*' weggenomen (Joz. 7:21). Dit is de listige werking van de boze, die erop uit is de begeerte van het vlees, de begeerte van de ogen en de hoogmoed van het leven te activeren en te stimuleren (1 Joh. 2:16).

De volgende list was die van het vertrouwen in eigen kracht. Na de val van het machtige Jericho blaakte het volk van zelfvertrouwen en ging het ervan uit dat het veel kleinere Ai gemakkelijk te veroveren zou zijn. Kennelijk werd de HERE niet geraadpleegd; wij lezen niets daarover in Jozua 7. Pas nadat het volk de nederlaag had geleden, lezen wij dat Jozua zich neerwierp '*voor de ark des HEREN*' (7:6). Daarop bracht de HERE het bedrog van Achan aan het licht en werd het kwaad dat hij had bedreven geoordeeld. Verder lezen wij in Jozua 9 over de list van de Gibeonieten, die erin slaagden Jozua en de hoofden van het volk om de tuin te leiden, doordat zij '*de HERE niet raadpleegden*' (9:14). Dit is de list van het handelen in onafhankelijk-

heid van God, en van het sluiten van vriendschap met zijn vijanden. Voor al deze verschillende listen van de boze dienen wij dus op onze hoede te zijn, ook al mogen wij ons verblijden in de volkomen overwinning die Christus heeft behaald en die ons de toegang heeft verschaft tot het hele terrein van hemelse zegen dat God voor ons heeft bereid.

De plaatsing van de ark te Silo

Na de verovering van Jericho en de verdelging van Ai trok Jozua met het volk naar *Sichem*, met de bedoeling een eerder bevel van Mozes ten uitvoer te brengen (Joz. 8:30-35; vgl. Deut. 11:29-32; 27:1-26). Deze opdracht bestond uit drie delen:

- (1) Het oprichten van grote gedenkstenen op de berg Ebal, beschreven met de wet van Mozes.
- (2) Het oprichten van een altaar en het houden van een offermaaltijd.
- (3) Het uitspreken van de zegen en de vloek, resp. op de Gerizim en op de Ebal.

Bij dit plechtige gebeuren werd ook – en dat voor de laatste maal in het boek Jozua – melding gemaakt van de ark van het verbond. Wij lezen hier: ‘Geheel Israël nu, zijn oudsten, de opzieners en zijn rechters stonden aan weerszijden van de ark, tegenover de levitische priesters, die de ark des verbonds des HEREN droegen’ (8:33). Opnieuw nam de ark dus een centrale plaats in te midden van het volk van God. Zij was getuige van de voorlezing van de wet en van het *Amen*, waarmee het volk telkens bekrachtigde dat het zich gebonden achtte aan de woorden van de wet en zich dientengevolge ook stelde onder de vloek van de wet (Deut. 27:13-26; Gal. 3:10-13). Gelukkig leven wij nu in de genadetijd. Wij zijn niet onder de wet, maar onder de genade (Rom. 6:14). Maar ook nu geldt dat er een Getuige in ons midden is, die opmerkt of wij gehoor geven aan

zijn Woord. Inderdaad zijn allen die Christus toebehoren, verlost van de eeuwige vloek. Door Gods genade verkeren wij in een positie van zegen en gunst; dat is Gods raadsbesluit, waaraan niemand afbreuk kan doen. Maar wat onze wandel op aarde betreft, blijven wij verantwoordelijke schepselen. Als Gods kinderen zijn wij onderworpen aan zijn rechtvaardige regering; dat heeft te maken met Gods wegen, en dat aspect mogen wij evenmin uit het oog verliezen!

Laten wij nu teruggaan naar de verdere geschiedenis van de ark. De legerplaats van de Israëlieten bleef voorlopig te Gilgal gevestigd, en dat was dus de eerste standplaats van de ark in het Beloofde Land. Na iedere veroveringstocht keerde het volk terug naar het kamp te Gilgal. Deze situatie duurde voort totdat het land grotendeels was onderworpen. Er was toen geen bezwaar meer om het heiligdom een meer centrale plaats in het land te geven. Daarop werd de Tent der samenkomst opgericht te Silo (de ark zelf wordt daarna niet meer met name genoemd in Jozua, en slechts éénmaal in Richteren). Deze situatie bleef zo tot aan de dagen van Samuël de profeet. Vandaar dat *Silo* de nieuwe vergaderplaats van de Israëlieten werd, en Jozua daar o.a. de verdere verdeling van het land regelde (Joz. 18-22). Silo was de eerste permanente standplaats van de ark in Kanaän (vervolgens was dat Sion, zoals wij nog hopen te zien, en de definitieve rustplaats van de ark was de tempel van Salomo).

Silo lag op het gebergte van Efraïm, ten noorden van Bet-El (Richt. 21:19). De naam Silo betekent waarschijnlijk 'rust', of 'brenger van vrede, of welvaart'. In de zegeningen van de aartsvader Jakob komt het voor als een persoonsnaam, en daar is het blijkbaar een aanduiding van de Messias: *'De scepter zal van Juda niet wijken, noch de heersersstaf tussen zijn voeten, totdat Silo komt, en Hem zullen de volken gehoorzaam zijn'* (Gen. 49:10). Juda was de koningsstam. In 1 Kronieken 5:2 staat dat Juda de sterkste onder zijn broeders was, en dat één uit hem tot vorst werd, nl. koning David. De profetie van Jakob gaat echter

verder en doelt op *Christus*, de grote Zoon van David, die eveneens uit Juda gesproten is wat het vlees betreft. Aan Hem zouden zelfs de volken zich onderwerpen: in de huidige tijd door geloofsgehoorzaamheid, en straks in het Vrederijk ook in de letterlijke zin van het woord. Zijn regering zal definitief rust en vrede brengen.

Met Silo is dus de gedachte aan *rust* verbonden, een toestand van stabiliteit in het land. De verdere geschiedenis van Israël toont ons echter dat het voorlopig nog niet zover was, en dat er met de komst van David en Salomo pas echt een tijdperk van vrede en rust aanbrak. De tijd van de richters was over het algemeen een erg onrustige tijd, waarin Israël zelfs tot grove afgoderij en immoraliteit verviel. De afgodendienst wordt getekend als de tegenhanger van de ware dienst van Jahweh, die plaatsvond in het huis Gods in Silo (Richt. 18:31).

Het is opvallend dat de ark in deze periode maar één keer genoemd wordt, en wel in Richteren 20:27. De ark nam niet meer de centrale plaats in die haar toekwam in het leven van het volk. Men bekommerde zich niet om haar, zoals David het uitdrukte, toen hij sprak over de situatie in de dagen van Saul (1 Kron. 13:3). Maar dit geldt net zo goed voor ons: als Christus niet meer in het middelpunt van de aandacht staat, kunnen wij in het ergste kwaad vervallen.

Richteren 20 leert ons ondertussen nog een belangrijke les over de rol van de ark. De ark leidde het volk van God niet alleen in de strijd tegen de vijand van buiten, maar ook tegen de boze die in hun eigen midden opstond en die uit het midden moest worden weggedaan (vgl. Deut. 17:7,12; 19:19; 21:21; 1 Kor. 5:13). Zo is er voor ons als christenen geen hogere gezagsinstantie dan Christus Zelf, die wij mogen raadplegen voor elk conflict dat zich voordoet. Speciaal als het gaat om de strijd tegen een vijand van binnen, is verootmoediging en droefheid voor het aangezicht des Heren vereist, en ook het besef dat het om een geschil tussen *broeders* gaat (Richt. 20:26-28).

Wij komen nu tot de dagen van Samuël de profeet, die het tijdvak van de richters afsloot en dat van de koningen inluidde. In Samuëls dagen was er nog steeds sprake van een gevestigde eredienst te Silo, en wij mogen dus aannemen dat de ark daar enkele honderden jaren heeft gestaan: de periode van Jozua plus de hele richtertijd. In Richteren 20 wordt Bet-El genoemd als standplaats van de ark, maar dit is tijdelijk geweest, omdat deze plaats zich veel dichterbij het strijdtoneel bevond*. Blijkens Richteren 21 bleef de legerplaats van de Israëlieten in Silo, en in de eerste hoofdstukken van 1 Samuël is Silo dan ook het godsdienstige centrum van het volk en de rustplaats van de ark – totdat ze werd buitgemaakt door de Filistijnen.

* Sommigen beschouwen het gaan van de Engel des Heren van Gilgal naar Bokim (Richt. 2:1-5) ook als een tocht die de ark zou hebben gemaakt. Bokim vereenzelvt men dan met Bet-El, dat in Richteren 20:27 eveneens voorkomt als de (tijdelijke?) verblijfplaats van de ark en in Richteren 21:2 als een plaats van geween. Bokim (d.i. 'wenende') spreekt in elk geval van verootmoediging voor Gods aangezicht.

VAN SILO NAAR DE BERG SION

Samuël en de ark

Samuël leefde in een tijd die een keerpunt vormde in de geschiedenis van Israël. Hij beleefde de overgang van het tijdvak van de richters naar dat van de koningen, en hij was daar heel persoonlijk bij betrokken. Samuël was zelf eigenlijk de schakel tussen deze twee tijdperken: hij was de laatste richter, en tevens de profeet die de eerste koning zalfde en daarmee diens aanstelling bekrachtigde.

In de tijd van de richters deed iedereen wat goed was in zijn ogen. In die dagen was er geen koning in Israël, niemand die orde op zaken stelde binnen het volk zelf en het daardoor ook sterk maakte tegenover de omringende vijanden. Het was alleen Gods genade, die telkens weer verlossers zond als de Israëlieten tot Hem riepen en zich bekeerden van hun afgodische praktijken. Ook het priesterschap, die belangrijke schakel tussen God en het volk, had gefaald. De eerste hoofdstukken van 1 Samuël tonen ons het ernstige verval dat er was opgetreden, waardoor het priesterschap en de tabernakeldienst tot een aanfluiting waren geworden.

Maar toen ging God aan het werk. Hij zond een profeet; dat was Samuël. Deze moest enerzijds het oordeel aankondigen over een toestand die God niet langer kon aanzien, en anderzijds de wegbereider zijn voor een nieuwe stand van zaken. Samuël was de bode van het oordeel over het huis van Eli, en

tegelijkertijd de wegbereider voor het koningschap: eerst dat van Saul, de koning naar het vlees, en daarna van David, de man naar Gods hart.

Samuël wordt beschouwd als de eerste van de profeten (vgl. Hand. 3:24). Dat wil niet zeggen dat er vóór die tijd geen profeten waren. Mozes werd een profeet genoemd, Mirjam een profetes (Deut. 18:15; Ex. 15:20). Zelfs Abraham was een profeet (Gen. 20:7). Het begrip als zodanig was dus niet onbekend, en dat was ook het geval met het koningschap (zie hiervoor Deut. 17; 33:5; Richt. 8 en 9). Met het optreden van Samuël kregen deze begrippen echter vaste vorm en werden het permanente instellingen in Israël.

Het leven van Samuël stond vanaf zijn prilste jeugd in het teken van de dienst van de HERE. Zijn moeder Hanna had hem van de HERE gebeden en zij stond hem ook weer aan de HERE af. Te midden van het kwaad dat hem omringde, diende de jonge Samuël voor het aangezicht van de HERE en groeide hij op 'bij de HERE' (1 Sam. 2:18,21). Toen kwam het moment dat hij werd geroepen tot het dienstwerk waartoe de HERE hem had bestemd. Samuël hoorde Gods stem, die tot hem sprak van boven de ark, de plaats van Gods tegenwoordigheid (1 Sam. 3:3-10). Lange tijd had de HERE niet gesproken; het woord van de HERE was schaars in die dagen. Dat kwam door de toestand van verval, van geestelijke en morele duisternis. Het was *nacht*, in de letterlijke maar ook in de figuurlijke zin van het woord. Maar plotseling weerklonk daar Gods stem, die riep: '*Samuël, Samuël!*' Het was voor het eerst dat Samuël Gods stem hoorde, hoewel hij al die tijd in de nabijheid van de HERE had verkeerd en in zijn tegenwoordigheid was opgegroeid. Maar nu was het ogenblik gekomen om de taak als profeet te aanvaarden en een nieuw tijdperk, een nieuwe dag, in te luiden in de geschiedenis van Gods volk. Toen God sprak, stelde Samuël zich gewillig ter beschikking.

De roeping van Samuël bevat ook belangrijke praktische lessen voor ons, speciaal voor jonge gelovigen. Wij leven ook in een tijd van groot verval, waarin het oordeel begint bij het huis van God. Toch is er zelfs dan de mogelijkheid om te midden van het kwaad dat ons omringt, op te groeien 'bij de HERE', zoals dat zo mooi van Samuël wordt gezegd. Hij leefde voortdurend in Gods nabijheid, hij sliep zelfs in de tempel – kennelijk was er rondom de tentwoning een meer permanente behuizing met deuren gebouwd (vgl. 1 Sam. 1:9; 2:22; 3:3,15). En hij was daar bij de ark, die een beeld is van Christus.

Wat een voorrecht is het om op die manier in Gods tegenwoordigheid te mogen leven! En dan kan het niet uitblijven dat God heel persoonlijk tot ons gaat spreken. Dan heeft Hij een boodschap voor ons, en dat is aan de ene kant een *droevige* boodschap. Want God gaat het getuigenis oordelen dat Hij op aarde heeft, precies zoals dat met zijn woning te Silo gebeurde. Maar aan de andere kant is het ook een *blijde* boodschap, doordat God ons de komst van zijn *Gezalfde*, zijn *Christus* in het vooruitzicht stelt. Deze zal orde op zaken stellen en zijn heerschappij zal vrede en rust brengen (vgl. Ps. 78:56-72).

Het zal ons misschien zwaar vallen deze boodschap van het komende oordeel aan anderen mee te delen, evenals Samuël ertegen opzag het gezicht aan Eli mee te delen. Toch staat het vast. God heeft lang geduld geoefend met zijn falende gemeente en het moment is dichtbij, dat zij niet langer zijn getuige op aarde zal zijn. Hij zal de ontrouwe gemeente oordelen, zij die Hem werkelijk toebehoren opnemen in de hemel en de draad met Israël weer oppakken. En daarna zal Christus in macht en majesteit verschijnen mét zijn hemelse bruid, om openlijk zijn heerschappij hier op aarde te vestigen en als Vrededorst te regeren.

De ark buitgemaakt in de strijd

Na Samuëls roeping van Godswege en zijn daaropvolgende erkenning als profeet door geheel Israël, vervolgt het eerste boek Samuël met de uitvoering van het eerder aangekondigde oordeel (1 Sam. 4). En hierbij ligt het accent heel sterk op alles wat er gebeurde met de ark Gods – wat dan ook vooral onze aandacht zal vragen. Het is een belangwekkende geschiedenis, die duidelijk aantoonst dat God zijn rechten handhaaft zowel ten aanzien van zijn eigen volk als ten aanzien van zijn vijanden.

Waar het in dit hoofdstuk eigenlijk om gaat, wordt op kernachtige wijze onder woorden gebracht door één van de latere profeten van Juda, Azarja, die tot koning Asa zei: 'De HERE is met u, zolang gij met Hem zijt; indien gij Hem zoekt, zal Hij Zich door u laten vinden; maar indien gij Hem verlaat, zal Hij u verlaten' (2 Kron. 15:2). God was met Israël, zolang het in zijn wegen wandelde. Maar Hij kon niet met zijn volk meegaan, toen dat van Hem afweek en zich op een dwaalweg begaf. Israël kon zich wel beroemen op het bezit van allerlei voorrechten die het van God had ontvangen, bovenal op het feit van Gods tegenwoordigheid bij zijn volk – en dat deed het door de ark van het verbond als een soort mascotte te gebruiken tegenover de vijand. Maar het mocht allemaal niet baten. Het was bij voorbaat al een verloren zaak voor de Israëlieten. Zij hadden God verzaakt, en nu moest Hij Zich wel van hen afkeren. De heerlijkheid des Heren zou zijn volk verlaten, omdat dit Hém verlaten had.

In wezen maakten zowel de Israëlieten als de Filistijnen dezelfde fout, doordat zij de tegenwoordigheid van God Zelf onlosmakelijk verbonden achtten aan het *teken* daarvan, de ark in verbinding waarmee Hij zijn aanwezigheid had gemanifesteerd. Want nadat de Israëlieten een eerste nederlaag hadden geleden, lieten zij de ark uit Silo halen om dáárdoor verzekerd te zijn van de overwinning: 'Waarom heeft de HERE ons heden

de nederlaag laten lijden tegen de Filistijnen? Laten wij de ark van het verbond des HEREN uit Silo halen, zodat die midden onder ons kome en ons verlosse uit de macht onzer vijanden. Daarop zond het volk bericht naar Silo, en zij brachten vandaar de ark van het verbond des HEREN der heerscharen, die op de cherubs troont; daar waren bij de ark van het verbond Gods beide zonen van Eli, Chofni en Pinechas. Zodra de ark van het verbond des HEREN in de legerplaats kwam, hief geheel Israël een gejuich aan, zo luid, dat de aarde dreunde. En de Filistijnen, die dat gejuich hoorden, zeiden: Wat betekent toch dat luide gejuich in de legerplaats der Hebreëen? Toen zij vernamen, dat de ark des HEREN in de legerplaats gekomen was, werden de Filistijnen bevreesd, want zij zeiden: God is in de legerplaats gekomen, en zij zeiden: Wee ons, want zo iets is noch gisteren noch eergisteren geschied. Wee ons! Wie redt ons uit de macht van deze geweldige god? Dit is dezelfde god, die de Egyptenaren met allerlei plagen in de woestijn geslagen heeft. Grijpt moed en zijt mannen, gij Filistijnen, opdat gij geen slaven wordt der Hebreëen, zoals zij van u geweest zijn. Zijt mannen en strijdt!' (1 Sam. 4:3-9).

Er was bij de Israëlieten geen enkele verootmoediging over hun aanvankelijke verlies, zij vroegen niet naar de mogelijke redenen daarvan. Er was geen bekering van de afgoden, zoals dat in 1 Samuël 7 wel het geval was (waarop een grote overwinning op de Filistijnen volgde). Nee, de oplossing was: Laten wij de ark maar halen, dan zal die ons de overwinning bezorgen. Zo laat God Zich echter niet gebruiken door zijn volk! Hij laat Zich (met eerbied gesproken) niet voor ons karretje spannen! Het wondermiddel bleef dan ook zonder resultaat. De Israëlieten leden een verpletterende nederlaag, en de ark Gods raakte in het bezit van de Filistijnen: 'Toen streden de Filistijnen en Israël werd verslagen. Ieder vluchtte naar zijn tent, en de slachting was zeer groot: van Israël vielen dertigduizend man voetvolk. Ook werd de ark Gods buitgemaakt en de beide zonen van Eli, Chofni en Pinechas, vonden de dood' (1 Sam. 4:10-11).

Ongetwijfeld was dit een zeer gevoelige nederlaag voor de Israëlieten. Zij hadden zich erop beroemd dat God bij hen was, maar nu moesten ze op een pijnlijke wijze ervaren dat dit niet meer het geval was en dat God van hen was geweken. De ark Gods was buitgemaakt, en het heiligdom te Silo moet korte tijd hierna verwoest zijn (Ps. 78:60). De profeet Jeremia gebruikt de terzijdestelling van Silo als een ernstig voorbeeld voor de Israëlieten in zijn dagen, omdat zij zich beroemden op het bezit van de tempel: *'Des HEREN tempel, des HEREN tempel, des HEREN tempel is dit!'* Nee, zegt de profeet, zó is het niet. Deze eigendunk is volkomen misplaatst, omdat het dienen van God een uiterlijke vorm is geworden en ondertussen alle mogelijke gruwelen worden bedreven. Denkt u dat God dit niet opmerkt? Wat heeft God met Silo gedaan vanwege de boosheid van zijn volk? Hij heeft toegelaten dat zijn heiligdom is verwoest, en zo zal het ook gaan met deze tempel (zie Jer. 7:1-15; 26:4-9).

Wij kunnen dus een parallel trekken tussen de terzijdestelling van Silo en de latere verwerping van Israël, die een nog radicaler karakter droeg en het begin vormde van 'de tijden van de volken' (Luc. 21:24). Zoals de ark Israël verliet in de dagen van Samuël, zo heeft de heerlijkheid des Heren zijn volk later voorgoed verlaten. Ezechiël is daar ooggetuige van geweest, toen hij zag hoe de heerlijkheid van de God van Israël zich langzaam terugtrok uit Jeruzalem (Ezech. 10 en 11). Gelukkig geldt ook hier nog een belofte voor de eindtijd: de heerlijkheid des Heren zal terugkeren tot zijn tempel te midden van het volk (Ezech. 43), wanneer dit de Messias zal hebben aangenomen.

In verband hiermee wil ik erop wijzen dat de tocht van de ark ook een profetische betekenis heeft. De ark is eveneens weer teruggekeerd naar Israël en uiteindelijk door David – een type van Christus als de messiaanse Koning – op de berg Sion geplaatst. De theocratische regering van David en Salomo zal haar volle vervulling vinden in het komende Vrederijk.

Ondertussen is deze geschiedenis ook van praktisch belang voor het huidige volk van God, de Gemeente die God nu vergadert zowel uit de Joden als uit de volken. Opnieuw horen wij de roep: 'God is met ons!' Dit is echter niets anders dan een misplaatst zelfvertrouwen, omdat men onder deze dekmantel allerlei ongerechtigheid verbergt en men de waarheid van Gods Woord en Gods normen relativeert en geringschat. In zo'n situatie moet God Zich wel van zijn volk afwenden en het de nederlaag laten lijden tegen de oprukkende vijand, tegen de invloed van menselijke filosofieën en ongelooftheorieën. Laat dit verhaal van de wegvoering van de ark daarom tot ons hart en geweten spreken. En laten wij dan dezelfde gezindheid tonen als Eli, die vol zorg was over de ark Gods (1 Sam. 4:13).

Ondanks al zijn tekortkomingen wekt Eli door deze enkele opmerking toch onze sympathie. Het bange voorgevoel dat hem vervulde, werd helaas bewaarheid en het bericht dat de ark was buitgemaakt werd de aanleiding tot zijn dood. Bovendien werd er nog een sterfgeval veroorzaakt door de droeve gebeurtenissen van die dag: de schoondochter van Eli raakte in barensnood en toen ze op sterven lag, noemde ze de zoon die ze had gebaard: Ikabod. Deze naamgeving was een treffende vertolking van de gevoelens die op dat moment wel bij alle godvrezende Israëlieten moesten leven. Ikabod betekent: 'Weg is de eer', of de heerlijkheid (1 Sam. 4:21-22). De goddelijke heerlijkheid was verdwenen uit het midden van zijn volk. Welke hoop, welke verwachting kon Israël nu nog hebben? Gods tegenwoordigheid was van beslissende betekenis voor zijn volk. Met Hem waren zij sterk, maar zonder Hem vermochten zij niets. Leeft dit besef ook bij ons?

Het verblijf in het land der Filistijnen

God oordeelt echter niet alleen zijn eigen volk. Hij handhaaft zijn rechten ook ten opzichte van zijn vijanden. Zoals Petrus

zegt: 'Als het oordeel *begint* bij het huis van God, wat zal dan het einde zijn van hen die het evangelie van God niet gehoorzamen?' (1 Petr. 4:17). Wanneer God zijn eigen volk straft, kunnen de volken niet vrijuit gaan. Dit is een beginsel dat we vaak vinden in de profeten van het Oude Testament. Maar het is juist dat God altijd *begint* met het straffen van de ongerechtigheid van degenen die de hoogste voorrechten bezitten en die het dichtst bij Hem staan – 'aan degenen die Mij het naaste staan, zal Ik Mij de Heilige betonen' (Lev. 10:3). Dat zien wij ook in deze geschiedenis in 1 Samuël. Nadat Israël éérs was geoordeeld, volgde het oordeel over de Filistijnen. Eerst werd de *afgod* van de Filistijnen getroffen, daarna zowel het *volk* als het *land* der Filistijnen. De steden leden onder een builenplaag en het land werd verwoest door een muizenplaag. Weliswaar worden in 1 Samuël 5 slechts drie steden genoemd (Asdod, Gat en Ekron), maar uit het volgende hoofdstuk blijkt dat alle *vijs* steden van de Filistijnen door dit oordeel waren getroffen (1 Sam. 6:4). De bovengenoemde drie steden vormden samen met Askelon en Gaza een soort vijfstedenbond, waarvan de stadsvorsten herhaaldelijk genoemd worden in de Schrift.

Het meest indrukwekkend is misschien wel het verhaal van de nederlaag van Dagon, de afgod van de Filistijnen (volgens sommigen de 'visgod', volgens anderen de 'korengod' van dit volk, dat oorspronkelijk uit Egypte stamde en zich via Kreta gevestigd had op de kust van Palestina). Na hun overwinning op de Israëlieten plaatsten de Filistijnen de ark in de tempel van Dagon, als een trofee meegenomen uit de strijd en als een eerbewijs aan hun god die hun (naar zij dachten) de overwinning had geschonken. Maar daarop gebeurde er iets merkwaardigs: 'Toen de Asdodieten de volgende morgen vroeg opstonden, zie, Dagon was op zijn gezicht ter aarde gevallen vóór de ark des HEREN' (1 Sam. 5:3). Hun afgod moest het hoofd dus buigen voor de God van Israël! Dit herhaalde zich nog een keer, want zij zetten Dagon weer op zijn plaats. Nu was de nederlaag van hun god echter definitief: 'Maar toen zij de volgende

morgen vroeg opstonden, zie, Dagon was op zijn gezicht ter aarde gevallen vóór de ark des HEREN, maar het hoofd van Dagon en zijn beide handen lagen afgehouden op de drempel, slechts de romp was nog over' (1 Sam. 5:4).

De God van Israël, die schijnbaar werkeloos had toegezien toen zijn volk de nederlaag leed en die de ark van zijn verbond had laten meevoeren door zijn vijanden, toonde nu dus zijn grote kracht en behaalde een glansrijke overwinning. Dagon noch enige andere afgod van hout of steen is in staat om stand te houden voor het aangezicht van de levende God. Let erop dat de Filistijnen steeds min of meer afstandelijk over 'de God van Israël' spreken. Zij kenden Hem niet als Jahweh, de altijd trouwe Verbondsgod. Opmerkelijk is ook dat Hij in 1 Samuël 4:4 betiteld wordt als 'Jahweh der legerscharen' (de *Here Sebaot*). Hij die de Vorst was van het leger van Israël, moest zijn volk verlaten en het prijsgeven aan de macht van de vijand. Maar ondanks dat bewees Hij nu zijn macht in het kamp van de tegenstander.

Nadat de hand van God zeven maanden lang zwaar op de Filistijnen had gedrukt, en de ark van plaats tot plaats was gegaan omdat niemand haar nabijheid kon verdragen, moest er een oplossing komen: 'Wat moeten wij doen met de ark des HEREN? Geeft ons te kennen, hoe wij haar zullen terugzenden naar haar eigen plaats?' (1 Sam. 6:2). En het antwoord van de wijze mannen die door de Filistijnen geraadpleegd werden, was: 'Wanneer gij de ark van de God van Israël terugzendt, dan moet gij haar niet zonder meer heenzenden, maar gij moet Hem in ieder geval genoegdoening geven; dan zult gij genezen en zal u bekend worden, waarom zijn hand niet van u wijkt' (1 Sam. 6:3). Ze moesten dus niet alleen de geroofde ark teruggeven, maar bovendien een schuldoffer betalen om daarmee aan te geven dat ze hun zonde erkenden en de God van Israël hulde bewezen.

Deze terugkeer van de ark naar Israël komt in de volgende paragraaf aan de orde. Voor ons is nu nog van belang wat de profetische en geestelijke strekking van deze geschiedenis is. Wij hebben er al op gewezen dat het verblijf van de ark in het land der Filistijnen profetisch heenwijst naar *'de tijden van de volken'*, de volken die vooral aan het slot van die periode getroffen zullen worden door de plagen van de eindtijd. Wanneer Gods gerichten over de aarde komen, 'leren de inwoners der wereld gerechtigheid' (Jes. 26:9). De volken zullen zich buigen voor Gods macht en Hem eer bewijzen.

Maar er is ook een geestelijke les voor ons aan verbonden. De Filistijnen zijn in wezen wereldlingen (ze stamden uit Egypte), maar ze bevonden zich in het land van Gods belofte. Deze mensen zijn om zo te zeggen op christelijk erf en zij maken aanspraak op het hemelse deel dat God zijn kinderen heeft toegezegd. Zij hebben daar geen recht op, want zij zijn niet besneden (de Filistijnen worden meestal aangeduid als *'onbesneden Filistijnen'*). En zij hebben het Beloofde Land ook niet op Gods wijze in bezit genomen, via de Rode Zee en de Jordaan, die beide een beeld zijn van de dood van Christus. Het zijn natuurlijke mensen, die geen weet hebben van de dingen van God. Maar juist zij zijn de hardnekkigste vijanden van het volk van God: wij vinden de Filistijnen al in de tijd van de aartsvaders, en zij werden uiteindelijk bedwongen door koning David.

Daarom kunnen wij deze verklaarde vijanden van Israël zien als een beeld van naamchristenen, die zich beroemen op hun natuurlijke hulpbronnen, op de wijsheid van deze wereld; zij stellen die boven Gods openbaring, die Hij ons in zijn Woord heeft meegedeeld. Wanneer het volk van God in een slechte geestelijke toestand verkeert, dan hebben *'de Filistijnen'* de overhand. Die overheersing kan zulke vormen aannemen, dat men het verwijt te horen kan krijgen: *'Wist gij niet, dat de Filistijnen over ons heersen?'* (Richt. 15:11). Dan wordt het een vanzelfsprekendheid dat men zich buigt voor alle mogelijke

ongeloofstheorieën. Als daarentegen het gezag van Christus gestalte krijgt te midden van zijn volk en Hij de plaats ontvangt die Hem toekomt, dan komt er een eind aan zulke verkeerde invloeden (evenals de Filistijnen niet konden standhouden tegen koning David).

Verder blijkt het voor deze naambelijders een onverdraaglijke zaak te zijn, als zij werkelijk in aanraking komen met Gods tegenwoordigheid. Gods tegenwoordigheid kan alleen maar het oordeel voor hen betekenen. Hij werpt hun afgoden omver en treft hen met zijn plagen, evenals Hij eertijds Egypte had geslagen (1 Sam. 4:8; 6:6). Daarom zullen zij naar wegen en middelen zoeken om van zijn aanwezigheid verlost te worden. Maar daarbij moeten zij Hem noodgedwongen toch hulde brengen, zoals wij dat zien bij het terugzenden van de ark.

De terugkeer naar Israël en het verblijf te Kirjat-Jearim

De ark gaat nu een nieuwe fase in van haar veelbewogen geschiedenis: ze keert terug naar Israël en reist via Bet-Semes naar Kirjat-Jearim, waar ze blijft totdat David haar opnieuw een centrale plaats geeft in het leven van het volk van God, in verbinding met zijn theocratische regering te Jeruzalem.

De Filistijnen hadden inmiddels ondervonden dat Israëls God niet met Zich liet spotten, en dat zijn heilige tegenwoordigheid het oordeel betekent voor hen die Hem niet kennen. Zij begrepen dat zij de buitgemaakte ark moesten terugzenden naar de plaats waar die thuishoorde (d.i. het land Israël in algemene zin; Silo werd niet hersteld als centrum van de eredienst, want de tabernakel werd verplaatst naar Nob en later naar Gibeon). Maar dit kon niet zomaar gebeuren, er moest een genoegdoening, een zoengeschenk aan toegevoegd worden. Dit gebeurde in de vorm van een aantal gouden builen en gouden muizen, die in een kistje bij de ark gevoegd werden: vijf van elk naar het

getal van de steden van de Filistijnen, terwijl het aantal gouden muizen blijkens 1 Samuël 6:18 nog is uitgebreid tot alle bewoonde plaatsen in het land der Filistijnen. De muizenplaag had hen waarschijnlijk later getroffen dan de builenplaag, namelijk in het begin van de oogsttijd (vgl. 1 Sam. 6:13). Op deze wijze brachten zij hulde aan de God van Israël, erkenden Hem als de Bewerker van de plagen en vroegen Hem als het ware deze nu te laten ophouden.

Overigens leefde er nog wel enige twijfel bij de Filistijnen, of ze al dit leed inderdaad aan de tegenwoordigheid van de ark Gods te danken hadden of dat het hun bij toeval was overkomen (1 Sam. 6:9). Daarom namen zij de proef op de som om een duidelijk antwoord uit te lokken, door de ark zonder bestuurder op een nieuwe wagen, getrokken door twee zogende koeien, terug te zenden naar Israël. Normaal gesproken kon men verwachten dat de beide dieren een richting zouden inslaan die leidde naar de stal met de kalveren. Maar mocht dit niet gebeuren en zouden ze de weg naar Israël opgaan, dan was het onweerlegbare bewijs geleverd dat de God van Israël dit grote onheil over hen had gebracht. Dit gebeurde inderdaad, en door een bovennatuurlijke macht geleid gingen de koeien regelrecht de weg op naar Bet-Semes (een *Levietenstad* die tot het gebied van Juda behoorde en die was toegewezen aan de Kehatieten, ongeveer 15 km. van Ekron verwijderd). Al loeiende liepen ze rechtdoor zonder naar rechts of links af te buigen, gevolgd door de stadsvorsten van de Filistijnen (1 Sam. 6:12). Die keerden pas terug naar Ekron nadat de ark in ontvangst was genomen door de mannen van Bet-Semes (1 Sam. 6:16). De zaak stond nu voor hen vast en zij moesten wel de hand van God in al deze gebeurtenissen zien.

Uit het feit dat men een nieuwe wagen voor het vervoer van de ark en de gouden voorwerpen gebruikte en koeien die nog geen juk gedragen hadden, blijkt ook dat de Filistijnen de God van Israël wilden eren. Zij stelden iets nieuws, iets waardevols

ter beschikking. In de wet van Mozes was in sommige gevallen het gebruik van een jonge koe die geen juk gedragen had, voorgeschreven (Num. 19:2; Deut. 21:3). Het offer van de jonge rode koe is een beeld van het offer van Christus, die niet verplicht was tot enig dienstwerk, maar Zichzelf in de kracht van zijn leven ten offer gaf.

Ik roer dit speciaal aan met het oog op wat er gebeurde toen de ark bij Bet-Semes arriveerde: 'De mensen van Bet-Semes waren juist bezig met het oogsten van de tarwe in de vallei. Toen zij opkeken, zagen zij de ark, en zij waren verheugd haar te zien. De wagen nu kwam bij het veld van de Bet-Semiet Jehosua en hield daar stil. Daar lag een grote steen. Zij kloofden het hout van de wagen en offerden de koeien als een brandoffer voor de HERE. De Levieten hadden de ark des HEREN met het kistje, dat daarbij stond, waarin de gouden voorwerpen waren, afgeladen en op de grote steen geplaatst, en op die dag offerden de mannen van Bet-Semes de HERE brandoffers en slachten Hem slachtoffers' (1 Sam. 6:13-15).

Deze ontvangst van de ark is veelzeggend voor onze houding ten opzichte van de Persoon van Christus. Ten eerste verblijdden de inwoners van Bet-Semes zich toen zij de ark zagen. Zij hadden haar afwezigheid als het middelpunt van Israëls eredienst betreurd, en zij verheugden zich nu over haar terugkeer. Dit doet denken aan de houding van de discipelen op de opstandingsdag. Zij waren bedroefd over het heengaan van hun Heer, maar nu was Hij daar plotseling weer in hun midden en toonde Hij hun de tekenen van zijn lijden: 'De discipelen dan *verblijdden* zich toen zij de Heer zagen' (Joh. 20:20).

Ten tweede vond er een spontaan herstel van de eredienst plaats, waarbij de ark in het centrum van de aandacht stond. De Levieten – want Bet-Semes was een Levietenstad – hadden de ark een ereplaats gegeven op een rotssteen. Vervolgens werden de beide koeien die voor de wagen waren gespannen als

brandoffer voor de HERE geofferd, mogelijk ook op deze grote steen, die dan als offertafel heeft gediend (vgl. het offer van Manoach in Richt. 13:19). Daarnaast werden er nog andere brandoffers en slachtoffers gebracht. De brandoffers werden geheel verteerd en waren uitsluitend voor de HERE bestemd, maar van de slachtoffers mochten de Israëlieten wel eten (behalve van het vet). De terugkeer van de ark vormde dus de aanleiding tot het houden van een blijde offermaaltijd. Zo gaat het ook met ons, zodra wij Christus erkennen als het Middelpunt van de zijnen en Hem de plaats geven die Hem toekomt. Als de Opgestane toont Hij ons dan de tekenen van zijn lijden, en heft Hij Zelf de lofzang aan in het midden van zijn broeders. Wij zullen dan offeranden van lof en aanbidding brengen en ons verblijden in de gemeenschap die wij met de Vader en de Zoon, en met elkaar, mogen hebben.

Helaas nam deze geschiedenis een ernstige wending, doordat de mannen van Bet-Semes hun aanvankelijke houding van eerbied lieten varen en de ark eens goed wilden bezien (of misschien zelfs *in* de ark wilden kijken, zoals o.a. de Statenvertaling heeft). Zij vergaten dat de ark het allerheiligste voorwerp van de eredienst was, de troon van God Zelf. Misschien werden zij door nieuwsgierigheid gedreven en wilden zij een nader onderzoek instellen naar de wonderbare macht van de ark. God toonde echter dat Hij de Heilige was en Hij trof de mannen van Bet-Semes met zijn oordeel, evenals Hij later Uzza sloeg toen die in zijn onbedachtzaamheid de ark vastgreep (2 Sam. 6:6-7). De vreugde veranderde in droefheid en zij bedreven rouw, omdat de HERE een grote slachting onder hen had aangericht. De tegenwoordigheid des Heren leek hun nu een onverdraaglijke zaak toe: 'En de mannen van Bet-Semes zeiden: Wie kan bestaan voor het aangezicht van de HERE, deze heilige God? Naar wie zal Hij bij ons vandaan optrekken? En zij zonden naar de bewoners van Kirjat-Jearim boden, die moesten zeggen: De Filistijnen hebben de ark des HEREN teruggebracht; daalt af en voert ze tot u' (1 Sam. 6:20-21).

Diep onder de indruk gekomen van de grote heiligheid van de HERE, vielen ze nu in het andere uiterste en toonden totaal geen interesse meer voor de ark. Hun handelwijze leek op die van de Filistijnen, die de ark van plaats tot plaats zonden, omdat zij haar nabijheid niet konden verdragen.

Een nieuwtestamentische parallel hiermee vormt de geschiedenis van de Gadarenen, die er bij de Heer op aandrongen om uit hun gebied te vertrekken, nadat Hij hun een gevoelige slag had toegebracht (Matt. 8:34). Pas later leerden zij de zegenrijke tegenwoordigheid van de Heer op prijs te stellen. Zegen en oordeel: die twee dingen brengt Gods tegenwoordigheid met zich mee. *Zegen* wanneer wij aan zijn gedachten beantwoorden, maar *oordeel* als wij tekort doen aan zijn rechten. Misschien wijst het willen zien in de ark op het willen doorgronden van het geheimenis van de Persoon van Christus. Maar niemand kent de Zoon dan de Vader, en het past ons alleen vol eerbied op te zien tot Hem die zowel waarachtig God is als waarachtig mens!

Gelukkig kreeg de ark toch een rustplaats, nl. in Kirjat-Jearim, ongeveer 10 km. ten westen van Jeruzalem. Deze stad lag veel hoger op het gebergte; de boodschappers van Bet-Semes zeiden dan ook: ' (...) daalt af en voert ze tot u'. Hier kreeg de ark een ereplaats op het hoogste punt van de stad, 'in het huis van Abinadab op de heuvel'. Bovendien werd er bijzondere zorg aan haar besteed: 'En zijn zoon Elazar heiligden zij om voor de ark des HEREN zorg te dragen' (1 Sam. 7:1). Het zorgdragen voor de ark heeft waarschijnlijk de betekenis van 'bewaken', zodat ze voortaan gevrijwaard zou zijn van onbescheiden blikken of handelingen. Op deze veilige en afgezonderde plaats is de ark lange tijd gebleven, zo'n zeventig jaar (te beginnen met de twintig jaar van 1 Samuël 7:2, later de tijd van Sauls koningschap, veertig jaar, en dan in elk geval nog de zeven jaar van Davids regering te Hebron).

De intocht van de ark op de berg Sion was een blijde gebeurtenis. God kreeg de plaats die Hem toekwam en koning David regeerde werkelijk bij de gratie Gods. Zo is het tot ons heil en tot onze blijdschap – en bovenal tot eer van God – dat Christus te midden van zijn volk de plaats inneemt die Hem toekomt en zijn gezag door allen wordt erkend.

Naar het schijnt heeft Samuël geen enkele poging gedaan om de ark opnieuw in het middelpunt van het godsdienstige leven van het volk te plaatsen. Misschien heeft hij gevoeld dat de tijd er nog niet rijp voor was, en dat dit een taak was die toekwam aan de gezalfde koning. Dit is nu het onderwerp van onze verdere overdenkingen*.

De intocht op de berg Sion

Met de plaatsing van de ark op de berg Sion bereiken wij ongetwijfeld een hoogtepunt in haar geschiedenis. Het was koning David, de man naar Gods hart, die de ark opnieuw in het centrum van de eredienst plaatste. Eindelijk arriveerde ze op de plaats die God had verkoren om daar zijn naam te doen wonen, waarvan Mozes al lang geleden geprofeteerd had (vgl. Deut. 12). Hiermee werd een geheel nieuw tijdperk ingeluid: deze éne centrale plaats voor de eredienst werd gecombineerd met de nieuwe zetel van Davids regering over heel Israël. David was aanvankelijk alleen door Juda als koning erkend te Hebron, maar geleidelijk schaarde het hele volk zich achter hem en werd hij tot koning gezalfd over alle stammen van Israël. Hierop zocht hij een nieuwe en meer in het centrum van het land gelegen hoofdstad voor zijn regering, en hij vond die in Jeruzalem, de stad van de vroegere priester-koning Melchisedek (Gen. 14:18).

* Volgens 1 Kronieken 13:3 heeft men zich in de dagen van Saul niet bekommerd om de ark. Toch lezen wij in 1 Samuël 14:18, althans in onze vertalingen, dat Saul de ark had meegenomen in de strijd tegen de Filistijnen. Het is een handschriftenkwestie, maar er schijnen goede gronden te zijn om aan te nemen dat het hier niet om de ark gaat, maar om de efod. Vers 3 spreekt al over de efod en het bevel van Saul tot de priester in vers 19 zinspeelt kennelijk ook op dit priestergewaad. Achia moest zijn hand terugtrekken uit het borstschild der beslissing, waarin zich de Urim en de Tummim bevonden. In ieder geval toonde Saul hier opnieuw zijn ongeduld om op de HERE te wachten.

David veroverde de burcht Sion, aan de zuidkant van de stad, en die werd zijn nieuwe woonplaats, 'de stad Davids' (2 Sam. 5:7). Later ging de naam Sion over op de hele stad en werd die gebruikt als een aanduiding van Jeruzalem als de stad Gods. Niet alleen David, maar de HERE had Sion verkoren als zijn woonplaats (Ps. 132:13-14). Maar het is mooi om te zien dat het initiatief om Sion tot Gods woonplaats te maken, van David uitging. Toen David merkte dat de HERE hem tot koning over geheel Israël had bevestigd en zijn koningschap in hoog aanzien had gebracht, wilde hij niet zonder Hem regeren. Hij wilde koning zijn bij de gratie van God, want hij beseftte dat hij zijn koningschap aan Hém had te danken. Hij wenste namens God te regeren en wilde Diens rechten onder het volk handhaven. Het ging niet om zijn troon, maar om de troon des HEREN (vgl. 1 Kron. 29:23). Sion was de zetel van de Godsregering én het centrum van de eredienst.

Dit keerpunt in de geschiedenis van Israël bevat rijke profetische en geestelijke lessen voor ons. Allereerst wijst het profetisch heen naar het Vredrijk van Christus, die moet heersen totdat alle vijanden aan Hem zijn onderworpen. Maar in geestelijke zin krijgt zijn heerschappij nu al gestalte onder zijn volk. Wanneer Christus echt als Heer wordt erkend, worden de kenmerken van het Koninkrijk van God zichtbaar: *'rechtvaardigheid, vrede en blijdschap in de Heilige Geest'* (Rom. 14:17). Wat bij de wederkomst van Christus in macht en majesteit openbaar zal worden op aarde, is nu reeds het deel van hen die zijn overgebracht in het Koninkrijk van de Zoon van Gods liefde, de Man naar Gods hart (Kol. 1:13). Als verlost en gaan wij onze weg met de *vrede* van God in het hart, leven wij in de erkenning van Gods *rechten* op alles wat wij bezitten, en zijn wij vervuld met de *vreugde* die de Heilige Geest in ons werkt door de gemeenschap met de Vader en de Zoon.

Maar in de praktijk zullen wij deze zegeningen alleen genieten als wij het *gezag* van Christus erkennen, zodat Hij werkelijk in

het middelpunt van ons leven staat. Dan kan zijn naam ook in ons midden wonen. Zoals dit type ons laat zien: (1) Davids gezag als de gezalfde koning moest worden erkend, en (2) de ark waarmee God zijn tegenwoordigheid had verbonden moest een centrale plaats krijgen in de eredienst van het volk van God! Dit oudtestamentische beeld toont ook dat het niet slechts om persoonlijke, maar om gemeenschappelijke voorrechten gaat. Het zijn zaken die het héle volk van God aangaan.

In dit licht willen wij ons bezighouden met het verslag van de intocht van de ark op de berg Sion, zoals dat is opgetekend in 2 Samuël 6 en 1 Kronieken 13, 15 en 16. De hoofdgedachte is dat Christus een *rustplaats* vindt te midden van de zijnen, een permanente *woonplaats* in verbinding met een eredienst die naar Gods gedachten is. Maar Hij kan alleen daar rusten, waar zijn rechten erkend worden en men zich gewillig plaatst onder zijn gezag. Aan die voorwaarde moet allereerst worden voldaan – evenals David éérst als koning werd gehuldigd en *daarna* de ark haar rustplaats op Sion kreeg.

Als wij deze hoofdstukken lezen, moet het ons wel opvallen dat het een bijzonder blijde gebeurtenis was. Vooral 1 Kronieken benadrukt dit. De intocht van de ark ging gepaard met muziek en dans en vreugdezangen. Dit was passend voor het aardse volk van God. Voor ons, die God aanbidden in geest en waarheid (Joh. 4:24; Fil. 3:3), hebben deze dingen een gééste-lijke betekenis. Het gaat om blijdschap in de Heilige Geest. Zo is het ook met de offers die bij de intocht van de ark werden gebracht. Het is onze taak om offers van lof en dank te brengen (1 Petr. 2:5). Het is ook opmerkelijk dat in het Nieuwe Testament nergens sprake is van het gebruik van muziekinstrumenten bij de eredienst. Het enige dat genoemd wordt is het *zingen*, nl. het zingen van psalmen, lofzangen en geestelijke liederen (Ef. 5:19; Kol. 3:16). En dan wordt eraan toegevoegd dat het een gezang moet zijn *in onze harten* (dat dus niet slechts met de mond wordt uitgesproken, maar innerlijke waarde en realiteit

bezit in Gods oog). Zo is het ook voor ons een zaak van grote vreugde, als wij zien dat God in ons midden wil wonen in de Persoon van Christus. De les van dit oudtestamentische beeld is dus: Geven wij Hem werkelijk de plaats die Hem toekomt, een rustplaats, een ereplaats in ons midden? Is Christus het Middelpunt van onze eredienst en bevinden wij ons op de plaats die naar Gods gedachten is? En bovendien: Erkennen wij zijn gezag als Gods Gezalfde, een gezag dat Hij uitoefent door de vrije werking van zijn Geest (1 Kor. 12:11)?

De brief aan de Hebreëën leert ons dat niet alleen de Israëlieten ten tijde van koning David – in een plechtige optocht, met de ark in hun midden – tot de berg Sion mochten naderen. Dit heeft een diepere zin en het is een voorrecht dat ook nu nog geldt: '(...) maar u bent genaderd (niet tot de Sinai, maar) tot de berg Sion; en tot de stad van de levende God, het hemelse Jeruzalem' (Hebr. 12:22). De berg Sion is de berg van Gods genade. Na een lange geschiedenis van falen gaf God in zijn genade koning David. Dit was een nieuw begin voor Israël. Er brak nu een tijdperk van zegen aan. Sion stond in het teken hiervan. Op de berg Sion zien wij geen volk dat bevreesd was voor de banvloek van de wet (zoals dat op de Sinai wel het geval was). Hier zien wij een volk vol blijdschap, vol vreugde over de gezalfde koning en over Gods tegenwoordigheid in hun midden. Het bevond zich op de plaats van zijn heerschappij: Sion was de zetel van zijn regering. Maar toch was het niet vol vrees in zijn nabijheid. En zo mogen wij weten dat wij zijn overgebracht in het Koninkrijk van de Zoon van Gods liefde. Zijn regering is een genadige regering; onder zijn heerschappij zijn wij zalig, zijn wij vrij. Wij mogen ons verblijden in zijn tegenwoordigheid en wij hebben vrije toegang tot God. Wij zijn gezegend met eeuwige en hemelse zegeningen. Wij zijn niet in verbinding gebracht met een aardse, maar met een hémelse stad, het hemelse Jeruzalem. De voorrechten van het Vrederijk zijn nu al ons deel, zodat wij niet vol vrees maar vol blijdschap verkeren in de nabijheid van God en van zijn Gezalfde. Zijn

naam – die straks heerlijk zal zijn op de ganse aarde – mogen wij prijzen in onze liederen van lof en dank.

Op enkele bijzonderheden moeten wij nu nog wijzen. De eerste poging om de ark op te voeren naar de stad Davids mislukte, omdat men onvoldoende rekening hield met Gods heiligheid. De ark mocht alleen gedragen worden op de schouders van de Levieten en *niet* op een wagen vervoerd worden (Num. 7:9). De Levieten mochten de ark ook niet aanraken. Nadat de priesters haar omwikkeld hadden met de dekkleden en de draagstokken hadden aangebracht, konden zij hun schouders onder deze draagbomen zetten. Want als zij de heilige ark zelf zouden aanraken, dan zouden zij sterven (Num. 4:15). Welnu, op deze beide punten ging het mis met het vervoer van de ark: David liet haar op een nieuwe wagen transporteren, en Uzza waagde het zijn hand uit te strekken naar de ark. De waarschuwing van Numeri 4 ging in vervulling en Uzza stierf op die plek.

Volgens 2 Samuël 6 gebeurde dit bij de dorsvloer van Nakon, volgens 1 Kronieken 13 bij de dorsvloer van Kidon. Sommigen verklaren dit verschil door aan te nemen dat Kidon de latere eigenaar van de dorsvloer was, toen Kronieken werd geschreven. Anderen vatten de beide namen op als een interpretatie van de zware slag die God aan Uzza toebracht, resp. 'Dorsvloer van de slag', en 'Dorsvloer van de ramp'. Deze naam zou dan later vervangen zijn door Peres-Uzza, d.i. 'de breuk van Uzza'. Afgezien hiervan is het opmerkelijk dat deze ernstige gebeurtenis plaatsvond bij een dorsvloer. Onze gedachten gaan dan al vooruit naar wat er gebeurde op de dorsvloer van de Jebusiet Arauna (in 1 Kronieken 'Ornan' genoemd). Dat was het kritieke punt waar de plaag ophield, dankzij de offers die David bracht op het altaar dat hij daar moest oprichten. Op dat terrein werd ook de tempel gebouwd. De dorsvloer houdt in de Schrift steeds – en zo ook hier – verband met beproeving en loutering, met de scheiding tussen goed en kwaad, kaf en koren (vgl. Matt. 3:12).

Het is dus noodzakelijk om rekening te houden met Gods heilige eisen, wanneer het onze oprechte wens is dat Hij in ons midden woont. Wij mogen nooit vergeten dat Hij de Heilige is, en dat alleen zijn geopenbaarde wil onze maatstaf kan zijn voor de dienst. Wij kunnen niet handelen zoals de Filistijnen, die de ark op een nieuwe wagen terugzonden naar het land Israël. Voor andere onderdelen van de tabernakel was het gebruik van wagens wel geoorloofd, maar niet voor de heilige voorwerpen en dus zeker niet voor het allerheiligste voorwerp: de troon van God. De ark wordt hier in 2 Samuël 6:2 zeer uitvoerig omschreven als het eigendom van de HERE der heerscharen, die zijn Naam in verbinding hiermee had geopenbaard te midden van zijn volk. Dit verhaal laat zien dat menselijke hulpmiddelen niet altijd op hun plaats zijn bij het dragen van het getuigenis dat God ons heeft toevertrouwd. Als het gaat om het vertonen van Gods deugden en van de heerlijkheid van Christus, dan kan dat alleen gebeuren door kracht die God ons verleent. Het dragen op de schouders wijst ook op de noodzaak van een gepast eerbetoon.

Gelukkig bracht de tegenwoordigheid van de ark ook *zegen* met zich mee. Dat ondervond Obed-Edom, die de ark drie maanden lang opnam in zijn huis, omdat David na de dood van Uzza bevreesd was geworden om haar een woonplaats te geven in de Davidsstad. En de zegen die Obed-Edom en zijn gehele huis ten deel viel (wij zouden zeggen: *door een leven in Gods nabijheid*), gaf David weer moed en hij nam het besluit de ark toch tot zich te laten komen. Deze tweede maal ging alles veel beter. Het voorschrift van Mozes werd in acht genomen; en er waren niet alleen zangers, maar ook poortwachters ten behoeve van de ark, waaronder zeer waarschijnlijk de bovengenoemde Obed-Edom (kennelijk wilde hij niet scheiden van de ark waaraan hij zoveel te danken had). Deze wachters zorgden ervoor dat zij niet in aanraking kwam met onheilige dingen of personen.

Bovendien werden er offers gebracht met het oog op het wel-slagen van de tocht:

- (1) na de eerste zes schreden (2 Sam. 6:13);
- (2) onderweg omdat het duidelijk was dat God de Levieten hielp bij de vervulling van hun taak (1 Kron. 15:26);
- (3) en ten slotte als dankbetoon bij het bereiken van het einddoel van de reis (1 Kron. 16:1).

Vervolgens stelde David ook een eredienst in bij de ark op de berg Sion. Hieraan hopen wij in het volgende hoofdstuk nog enkele woorden te wijden. Eén was er echter die niet deelde in de algemene feestvreugde: dat was Mikal, de dochter van Saul, de koning *die zich niet bekommerd had om de ark*. Zij verachtte David in haar hart, toen zij hem zag jubelen voor het aangezicht des Heren. Het is een droevig slot van deze mooie geschiedenis, maar daarom ook een ernstige waarschuwing voor ons, 'dat niet misschien in iemand van ons een boos, ongelovig hart is, om af te vallen van de levende God' (Hebr. 3:12).

VAN DE BERG SION NAAR SALOMO'S TEMPEL

De eredienst bij de ark op de berg Sion

Nadat de ark een rustplaats had gevonden op de berg Sion in de tent die David voor haar had gespannen, werden er brandoffers en vredeoffers 'voor Gods aangezicht' gebracht uit dankbaarheid voor het welslagen van de tocht vanaf het huis van Obed-Edom (1 Kron. 16:1). Daarna zegende David het volk in de naam van de HERE, die nu zijn troon hier had opgericht, en richtte hij een maaltijd voor alle Israëlieten aan. Sion was de plaats van zegen, waar de armen van het volk met brood verzadigd werden (Ps. 132-134).

Sion was ook de plaats van eredienst, een dienst die plaatsvond vóór de ark. De ark waarmee God zijn tegenwoordigheid had verbonden, moest voortaan in het middelpunt van de belangstelling staan. Ze mocht niet opnieuw in vergetelheid raken, zoals dat tijdens haar lange verblijf in Kirjat-Jearim het geval was geweest. De eredienst die koning David hier instelde bij de ark, bestond hoofdzakelijk uit muziek en zang, omdat de offerdienst zelf voorlopig nog gehandhaafd bleef te Gibeon. Dit bleef zo tot de voltooiing van de tempel. Voortdurend waren de Levieten bezig om de HERE te roemen, te loven en te prijzen (1 Kron. 16:4,37).

De kroniekschrijver geeft ook de inhoud van het lied dat op deze blijde dag van de intocht van de ark voor het eerst werd gezongen. Het was een samenvoeging van enkele psalmge-

deelten (uit resp. Ps. 105, 96 en 106), met een onderwijzend en profetisch karakter. Gods wonderwerken in de geschiedenis van Israël werden bezongen, maar ook zijn heerlijkheid als Schepper en Rechter. Jahweh is Koning en Hij komt om de aarde te richten. Dit dient tot zegen van zijn volk, dat dan bijeenvergaderd wordt uit de verstrooiing. Het profetisch perspectief dat deze lofzang ons biedt, reikt dus tot de eindtijd, waarin Israëls uitverkorenen bijeenverzameld zullen worden uit de vier windstreken (vgl. Matt. 24:30-31).

Maar ik denk dat dit hoofdstuk ons ook veel te zeggen heeft in verbinding met de praktijk van ons samenkomen als gelovigen. Wij zien hier een volk dat *rondom de ark* geschaard is. Dit type toont ons Christus als het ware Middelpunt van de gelovigen, die rondom Hem samenkomen. Alle aandacht valt op Hem. Hij is het Middelpunt van zegen, en wij mogen onze offers van lof en dank voor zijn aangezicht brengen. Maar Hij spreekt ook tot ons. Onder de leiding van zijn Geest vindt er een profetische bediening van het Woord van God plaats, die tot eer van God en tot lering voor ons is. 1 Kronieken 25 beklemtoont dat de zangers *profeteerden*. De dienst van de zangers en de musici, die koning David instelde nadat de ark haar rustplaats op de berg Sion had gevonden (1 Kron. 6:31), wijst op een profetische vertolking van Gods Woord.

Het is zeker niet toevallig dat de apostel Paulus de bediening van het Woord in de Gemeente vergelijkt met het bespelen van muziekinstrumenten (1 Kor. 14:7-12). Elk instrument bezit zijn eigen, herkenbare geluid. Zo moet ook de dienst van het Woord een herkenbaar en verstaanbaar karakter dragen, afhankelijk van het 'werktuig' dat de Heilige Geest gebruikt. God geeft verschillende gaven in de Gemeente, maar als het goed is vertolken zij samen op een harmonieuze wijze het geheel van de waarheid. Kennen wij zo'n profetische bediening van Gods Woord rondom Christus als ons Middelpunt?

Ark, altaar en tempel

Nu had de ark haar rustplaats bereikt op de berg Sion, maar zij verbleef nog onder een tentkleed, terwijl David zelf in een cederen paleis woonde. David voelde dat de verhoudingen niet klopten. De ark, waarop God troonde, moest een woonplaats krijgen die tenminste gelijkwaardig was aan het paleis dat de koning bewoonde (2 Sam. 7:2; 1 Kron. 17:1). David besprak dit met de profeet Natan, die het roerend eens was met de koning en hem zei dat hij moest doen wat hij in zijn hart had, omdat God met hem was. Maar in diezelfde nacht kwam het woord van God tot Natan met een geheel andere boodschap: niet David zou voor de HERE een huis bouwen (in de zin van een blijvende woning), maar de HERE zou *hem* een huis bouwen (in de zin van een blijvend nageslacht). Het was dus precies omgekeerd. De HERE had David niet nodig. De hemel was immers zijn troon en de aarde de voetbank van zijn voeten. En had Hij in de geschiedenis van Israël ooit in een huis van cederhout gewoond? Nee, Hij zou eerst voor David een huis bouwen en het koningschap van één van zijn zonen bevestigen (namelijk dat van Salomo), en deze zou dan een huis voor Hem mogen bouwen (1 Kron. 17). Overigens kunnen wij in deze profetie ook de belofte van de komst van de Messias lezen, de Zoon van David naar het vlees, maar bovenal de Zoon van de Vader, het Voorwerp van Diens eeuwige gunst!

In 1 Kronieken 22 noemt David nog een ander argument dat de HERE gebruikte om hem te weerhouden van de tempelbouw: hij was een man die veel bloed had vergoten, een oorlogsheld. Het was beter dat een 'man van rust' een 'huis der rust' zou bouwen voor de ark van het verbond (vgl. 1 Kron. 22:9 met 28:2-3). Davids zoon zou die taak moeten vervullen, en de rust en vrede die zijn regering zou kenmerken werd ook tot uitdrukking gebracht in zijn naam. Salomo betekent: 'vreedzaam', 'rijk aan vrede'. Deze vredevorst zou de definitieve rustplaats voor de ark moeten bouwen, hoewel het David werd toegestaan het ontwerp van de tempel te vervaardigen en de nodige

voorbereidingen te treffen voor de bouw, de inrichting en de eredienst (zie 1 Kron. 22 tot 29).

David ontving ook een aanwijzing ten aanzien van de *plaats* waar de tempel moest worden gebouwd. Anders dan met de hele uitvoering van het ontwerp, die David rechtstreeks uit de hand van God ontving (1 Kron. 28:19), gebeurde dit langs een diepe weg waarin Gods slaande hand Israël moest treffen. Het verhaal is bekend. Koning David liet zich door de satan aanporren tot een volkstelling, blijkbaar om zich te kunnen beroemen op de sterkte van zijn legermacht. Het bevel van de koning was zelfs in de ogen van Joab, de legeroverste, een gruwel. Bovenal was het echter kwaad in Gods ogen, want Hij haat de hoogmoed en Hij weerstaat de hoogmoedigen. David kwam weliswaar tot inkeer, maar toen was het al te laat en kon hij zijn straf niet meer ontlopen. Hij mocht zelf de straf bepalen, en hij wilde liever vallen in de hand van de HERE dan in de hand van mensen. De pest kwam over Israël en er vielen zeventigduizend doden. Ook kwam er een engel naar Jeruzalem, Davids woonplaats, om de stad te verdelgen. Zodra de engel daarmee begon, klonk echter het bevel: *'Genoeg! Laat nu uw hand zinken'*. De verderfengel bevond zich bij de dorsvloer van de Jebusiet Arauna (of: Ornan). David zag de engel en deed voorbede voor Israël. Alleen een plaatsvervangend offer kon uitkomst bieden; het moest worden gebracht op de dorsvloer waar de oordeelsengel zich bevond. David bouwde daar een altaar en bracht brandoffers en vredeoffers, waarop de HERE hem antwoordde met vuur uit de hemel op het brandofferaltaar.

Toen de plaag op deze wijze was afgewend, sprak David de gedenkwaardige woorden: *'Dit is het huis van de HERE God, en dit is het brandofferaltaar voor Israël'* (1 Kron. 22:1). De plaats waar het vonnis was afgewend en een plaatsvervangend offer had voldaan aan Gods heilige eisen ten aanzien van het schuldige volk: dat was de aangewezen plaats voor Gods woning te midden van zijn volk, en voor het brandofferaltaar voor Israël.

Hier had God zijn heiligheid getoond, maar ook de rijkdom van zijn barmhartigheid. Hier kon Hij wonen, op de plaats die getuigde van oordeel én van genade, van straf én van verzoening (en dat op de dorsvloer: dat is altijd een hooggelegen plaats, die spreekt van beproeving en loutering).

Bovendien blijkt uit 2 Kronieken 3:1 dat het hier gaat om de berg *Moria*. Dit geeft ons aanleiding om deze plaats in verbinding te brengen met de bekende geschiedenis uit Genesis 22, waar sprake is van het land *Moria*. Abraham moest zijn eniggeboren zoon offeren, het liefste dat hij bezat, op de berg die de HERE hem zou wijzen. Maar daar, op de berg des HEREN, voorzag God Zelf in een plaatsvervangend offer. Dit spreekt profetisch van het offer van Christus, Gods eniggeboren en veelgeliefde Zoon, die door God Zelf werd bestemd tot het Lam ten brandoffer. Abraham kon zijn zoon sparen. God kon zijn eigen Zoon echter niet sparen, maar Hij moest Hem voor ons allen overgeven (Rom. 8:32). De Zoon van God werd het ware Offerlam, dat verzoening aanbracht voor een schuldig volk.

Deze offerplaats was dus bij uitstek geschikt als het toekomstige terrein van het brandofferaltaar en van de tempel. Het duurde echter nog enige tijd voordat het als zodanig in gebruik werd genomen. In 1 Kronieken volgen de voorbereidingen voor de tempelbouw onmiddellijk na deze geschiedenis van de plaatsbepaling van de tempel en het brandofferaltaar. Deze voorbereidselen moeten echter geruime tijd in beslag genomen hebben, en Salomo heeft vanaf zijn vierde regeringsjaar zeven jaar aan de tempel gebouwd. De ark bleef voorlopig op haar plaats op de berg Sion; zij bleef dus nog gescheiden van de andere heilige voorwerpen, die zich bevonden in de tabernakel op de hoogte te Gibeon. Pas bij de inwijding van de tempel werden de ark, de tent der samenkomst en alle heilige voorwerpen in de tent opwaarts gebracht naar het nieuwe tempelhuis. Salomo offerde nog steeds op de hoogte te Gibeon, maar hij deed dat eveneens vóór de ark te Jeruzalem (1 Kon. 3:4,15).

Overige vermeldingen van de ark in 2 Samuël

We moeten nu even teruggaan in de geschiedenis, omdat 2 Samuël enkele andere voorvallen vermeldt in verbinding met de ark, die in 1 Kronieken niet voorkomen. Davids wens om voor de ark een huis te bouwen, vinden wij in beide boeken; en zo ook de geschiedenis van de volkstelling, die aanleiding gaf tot de plaatsbepaling van de toekomstige tempel. Maar de droevige geschiedenis van Uria en de opstand van Absalom worden alleen in 2 Samuël vermeld – en in deze twee verhalen lezen wij ook iets over de ark.

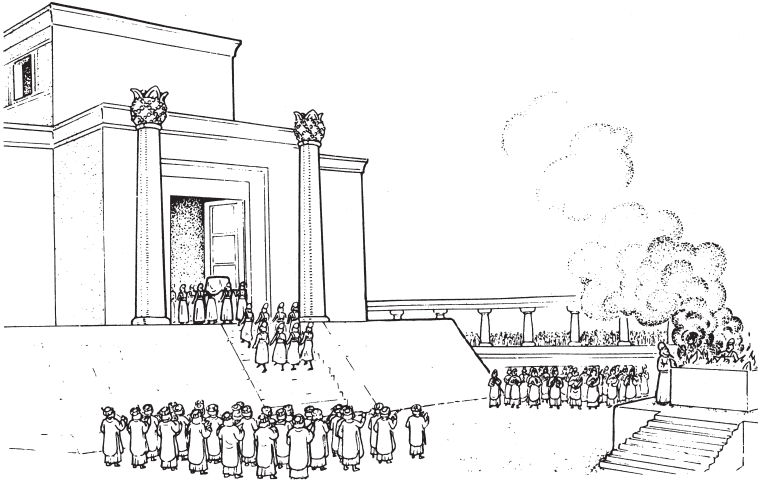
Terwijl Kronieken de geschiedenis meer belicht vanuit het oogpunt van Góds handelen, volgen 1 en 2 Samuël en Koningen meer de lijn van de ménselijke verantwoordelijkheid. Vandaar dat het overspel van David met Batseba en alle verwickelingen die daarvan het gevolg waren, alleen in 2 Samuël worden beschreven. David probeerde zijn zonde te verbergen en liet Uria terugkeren van het strijdtoneel; deze liet zich echter niet ertoe bewegen om naar zijn eigen huis te gaan. Hij zei tegen David: 'De ark en Israël en Juda vertoeven in tenten en mijn heer Joab en de knechten van mijn heer zijn in het veld gelegerd; zou ik dan naar mijn huis gaan om te eten en te drinken en bij mijn vrouw te liggen? Zo waar gij leeft en zo waar uw ziel leeft, dat zal ik niet doen!' (2 Sam. 11:11). Uit deze uitspraak valt op te maken dat de ark de Israëlieten vergezelde in de strijd tegen de Ammonieten. Was daar niet Davids plaats? Als hij bij de ark was geweest, zou hij niet in deze zonde zijn gevallen. Het is ook mooi om te zien dat Uria de ark als *éérste* noemt. Wij kunnen hieruit leren dat Christus in alle dingen de *eerste* plaats moet innemen; zijn belangen moeten voorop staan.

De ark wordt nog een keer genoemd, namelijk toen David moest vluchten voor Absalom. Absalom liet zichzelf tot koning uitroepen te Hebron en de meeste Israëlieten kozen zijn zijde. David had geen andere mogelijkheid dan de vlucht te nemen.

Gelukkig waren er een aantal getrouwen die hem volgden, waaronder ook de priester Sadok en de Levieten die de ark droegen. Maar David wilde de ark niet meenemen op zijn vlucht: 'Toen zei de koning tot Sadok: Breng de ark Gods weer naar de stad; indien ik genade vind in de ogen des HEREN, dan zal Hij mij doen terugkeren en mij haar en haar plaats doen weerzien. Indien Hij echter aldus spreekt: Ik heb geen welgevallen aan u, – hier ben ik, Hij doe met mij zoals goed is in zijn ogen' (2 Sam. 15:25-26). Ongetwijfeld was het een diepe weg voor David; maar toch was hij vol godsvertrouwen. Hij legde zijn hele toekomst in Gods hand. Wanneer het de wil van de HERE was om hem zijn koninklijke macht te hergeven, dan zou dat ook gebeuren en zou hij de ark weer zien. Zo niet, dan was het ook goed. Hij wist dat de HERE met hem meeging, zelfs zonder dat het teken van zijn tegenwoordigheid hem vergezelde. De ark moest op haar standplaats blijven! De troon van God wordt immers niet bewogen, welke plannen mensen ook mogen beramen.

De ark doet haar intrede in de tempel

Laten wij de ark nu volgen op het laatste deel van haar reis, van de berg Sion naar de tempelberg. De tempel van Salomo was de eindbestemming van de ark. Het was 'het huis der rust voor de ark van het verbond des HEREN en voor de voetbank van onze God' (1 Kron. 28:2). De tijd van haar omzwervingen was nu voorgoed achter de rug. Ze hoefde het volk niet meer ter overwinning te leiden in de strijd, want de vijanden waren overwonnen en er heerste vrede en rust. De ark kon haar definitieve rustplaats innemen, niet in een tentwoning – een tijdelijk verblijf – maar in de tempel, een permanent paleis. De tempel van Salomo vertoonde dan ook grote tegenstellingen met de tabernakel. Alles aan de tempel getuigde van duurzaamheid en koninklijke pracht. Hij was gebouwd van gehouwen steen en ceder- en cipressenhout, en voor de afwerking werd

Eindelijk vond de ark haar definitieve rustplaats in de tempel en hoefde ze niet meer gedragen te worden op de schouders van de Levieten. De draagbomen konden worden uitgetrokken. Profetisch wijst dit op de rust van het Vredrijk, maar Christus wil ook nu al een permanente rustplaats vinden bij de zijnen. Dat is het geval als Hij als de ware Vredvorst kan komen tot een geestelijke tempel die aan zijn gedachten beantwoordt.

een enorme hoeveelheid edele metalen gebruikt. Het eigenlijke tempelhuis was (a) tweemaal zo groot als de tabernakel, terwijl er (b) bovendien bij de ingang een voorhal was aangebouwd en (c) tegen de overige muren een aanbouw, bestaande uit drie verdiepingen van elk vijf el hoog. Hierin bevonden zich de voorraadkamers en de schatkamers.

Anderen kenmerkende verschillen waren:

(d) de twee koperen zuilen bij de voorhal, genaamd Jakin (dat betekent: 'Hij stelt vast') en Boaz (dat betekent: 'in Hem is sterkte'). De kapitelen hiervan waren versierd met vlechtwerk met tweehonderd granaatappels. Dergelijke zuilen vinden wij niet bij de tabernakel;

(e) de koperen zee, staande op twaalf runderen, ter vervanging van het vroegere wasvat voor de priesters;

(f) en nog een andere nieuwe voorziening voor de behoefte aan water, nl. tien verrijdbare wasbekkens om daarin de benodigheden voor het brandoffer af te spoelen;

(g) tien gouden kandelaars in het heilige, in plaats van de éne kandelaar in de tabernakel;

(h) tien tafels voor de toonbroden, in plaats van de éne tafel in de tabernakel;

(i) houten deuren in plaats van voorhangsels, hoewel er in 2 Kronieken 3:14 wel sprake is van een voorhangsel voor het allerheiligste (de deuren stonden waarschijnlijk open, en dan maakte het voorhangsel toch scheiding tussen de hoofdzaal en de achterzaal);

(j) twee voorhoven ommuurd met een stenen muur (een voorhof voor de priesters resp. voor het volk), in tegenstelling tot de ene voorhof van de tabernakel die omgeven was met een omheining van wit linnen;

(k) ten slotte in het heilige der heiligen twee reusachtige houten cherubs van tien el hoog, geheel overtrokken met goud, die 'met uitgebreide vleugels de ark van het verbond des HEREN moesten bedekken' (1 Kron. 28:18). Deze houten cherubs ontbraken in de tabernakel.

Dit laatste is uiteraard van belang voor ons onderwerp. Waarom deze cherubs boven de ark, terwijl die zélf al twee gouden cherubs bezat die oprezen uit het verzoendeksel? Waarom, zo zouden wij ons verder nog kunnen afvragen, ontmoeten wij zoveel cherubfiguren in de versieringen van de tempel, terwijl die in de tabernakel nagenoeg ontbraken (daar waren ze alléén op het voorhangsel voor het allerheiligste)? Het antwoord is waarschijnlijk niet moeilijk, wanneer wij in aanmerking nemen dat de cherubs de vertegenwoordigers en de uitvoerders van Gods regering waren. Welnu, wat was meer op zijn plaats in het theocratische koningschap van Salomo dan juist deze hoeders van de *godsregering*?

Het is ook interessant dat deze cherubs in de achterzaal van de tempel hun blikken niet naar beneden op het verzoendeksel hadden gericht, zoals dit bij de gouden cherubs van de ark zelf wel het geval was – hoewel anderzijds het heilige der heiligen het vertrek of het huis ‘voor het verzoendeksel’ wordt genoemd (1 Kron. 28:11). De cherubs van oleasterhout, die bijna de hele zaal vulden met hun uitgespreide vleugels, hadden hun aangezichten ‘naar het huis’ gekeerd (2 Kron. 3:13). Vanuit het binnenste heiligdom keken zij dus naar het heilige, d.w.z. hun ogen waren naar buiten gericht om daar de rechten van Gods troon te handhaven. In het Vrederijk héérest immers Gods gerechtigheid. Volgens 1 Kronieken 28:18 doen deze cherubs ook denken aan een *troonwagen* – en de profeet Ezechiël toont ons dat die steeds een réchte weg gaat bij de uitoefening van Gods regering.

Overschaduwd door deze cherubs kreeg de ark van het verbond haar *definitieve* rustplaats in Salomo’s tempel. De intocht van de ark in de tempel wordt beschreven in 1 Koningen 8 en 2 Kronieken 5. Uit alles blijkt dat het een plechtige gebeurtenis was, en tegelijkertijd was het bijzonder feestelijk. De ark kreeg haar rustplaats in de tempel, toen deze werd ingewijd als Gods woning. Dit vond plaats op het loofhuttenfeest in de zevende

maand: 'Toen vergaderde Salomo de oudsten van Israël, en al de stamhoofden, de familievorsten der Israëlieten, te Jeruzalem, om de ark van het verbond des HEREN uit de stad Davids, dat is Sion, opwaarts te brengen. En alle mannen van Israël kwamen bij de koning op het feest samen; dat was in de zevende maand' (2 Kron. 5:2-3).

De Levieten verrichtten hun taak naar behoren en droegen de ark opwaarts, mét de andere heilige voorwerpen van de tentwoning (ook de tent der samenkomst zelf werd naar de tempel gebracht, omdat ze nu geen dienst meer hoefde te doen). Er werden offers gebracht vóór de ark, niet te tellen vanwege de menigte. De priesters droegen de ark daarna in het heilige der heiligen en plaatsten haar onder de vleugels van de cherubs. De draagbomen werden uitgetrokken (zie wat hierover is opgemerkt in de *Inleiding*). De priesters trokken zich terug uit het heiligdom, en inmiddels hadden de levitische zangers zich opgesteld om Gods eeuwige goedheid te bezingen met het bekende refrein: 'Want Hij is goed, want zijn goedertierenheid is tot in eeuwigheid'. Bij het geklank van de lofzang van de tempelkoren werd het huis vervuld met de wolk van Gods tegenwoordigheid. De HERE ging zitten op de troon, die voor Hem in gereedheid was gebracht (2 Kron. 5:4-14). Hier was voortaan de woonplaats, de rustplaats van de HERE en van de ark van zijn sterkte (2 Kron. 6:41).

Deze intrede van de ark in de tempel heeft ons ook veel te zeggen, want de tempel is een type van de Gemeente van God, die is opgebouwd uit levende stenen (1 Petr. 2:5). Aan de Korintiërs schrijft de apostel Paulus: 'Weet u niet, dat u Gods tempel bent en dat de Geest van God in u woont?' (1 Kor. 3:16). God wil wonen in zijn tempel en Hij wenst dat wij Christus de centrale plaats geven die Hem toekomt; dan kan zijn Geest het huis vervullen. Dat is in 't kort gezegd de typologische betekenis van deze geschiedenis.

Twee dingen kunnen wij hierbij nog opmerken. Ten eerste zijn de oudtestamentische beelden illustraties voor de *praktijk* van ons geloofsleven. Dat de wolk het huis vervulde, nadat de ark daarin gedragen was, spreekt dus niet alleen van dat wat plaatsvond op de Pinksterdag (namelijk de uitstorting van de Heilige Geest). Het spreekt ook van het praktische genot en de *uitwerking* van dit heilsfeit. De Geest zal werkzaam zijn in ons midden, naarmate Christus de ereplaats ontvangt waarop Hij recht heeft. Ten tweede is er verschil tussen de betekenis van de tempel en van de tabernakel; beide zijn weliswaar beelden van de Gemeente als de woning van God, maar de accenten liggen verschillend. De tabernakel was de tijdelijke woning ten tijde van de woestijnreis, de tempel de permanente rustplaats in het Beloofde Land. Bovendien werd de tempel pas gebouwd *nadat* er een toestand van vrede en rust was ingetreden en Salomo als vredevorst regeerde. Het wonen van God in ons midden zal verwerkelijk worden naarmate wij onze geestelijke zegeningen in de hemelse gewesten in bezit nemen (Ef. 1 en het slot van Ef. 2), en Christus als de Vredevorst in onze harten woning kan maken (vgl. het gebed van Ef. 3).

De verdere geschiedenis van de ark

Tot slot willen wij nog iets zeggen over de verdere geschiedenis van de ark, zoals het Oude Testament die vermeldt. Het is opvallend dat wij zo weinig Schriftgegevens hierover bezitten, met uitzondering van enkele Psalmen die op de ark zinspelen. Wellicht hangt dit samen met het verval dat al ten tijde van koning Salomo is ingetreden. In elk geval is het zo dat er in een tijd van herstel (met name onder Hizkia en Josia) wél weer een en ander over de ark staat vermeld. Hizkia spreidde Sanheribs brief uit voor het aangezicht des Heren; hij deed een beroep op Hem die op de cherubs troont (2 Kon. 19:15). En Josia noemt de ark met name, wanneer hij de Levieten oproept hun dienstwerk te vervullen bij de viering van het Pascha (2 Kron. 35:3).

Sommigen hebben uit dit laatste vers de conclusie getrokken dat de ark enige tijd verwijderd was uit de tempel, maar hierover bestaat geen zekerheid. De woorden van Josia kunnen ook als de constatering van een feit worden opgevat: de rustplaats van de ark was in de tempel, de Levieten hoefden haar niet meer op de schouder te dragen en zij konden zich wijden aan andere taken volgens het voorschrift van David en Salomo. Waarschijnlijk is er een einde gekomen aan haar bestaan bij de verwoesting van Jeruzalem en de tempel door Nebukadnessar.

Uiteindelijk is de ark zelf slechts het *teken* van de tegenwoordigheid des Heren; en wanneer de werkelijkheid gekomen is, moeten de schaduwen wijken. Hierop wijst de profeet Jeremia, als hij spreekt over Israëls herstel in de laatste dagen: 'Als gij u dan vermeerdert en vruchtbaar wordt in het land in die dagen, luidt het woord des HEREN, dan zal men niet meer spreken over de ark van het verbond des HEREN; zij zal niemand in de zin komen, men zal aan haar niet meer denken en haar niet zoeken, en zij zal niet weer gemaakt worden. Te dien tijde zal men Jeruzalem noemen de troon des HEREN, en alle volken zullen zich daarheen verzamelen om de naam des HEREN te Jeruzalem, en zij zullen niet meer wandelen naar de verstoktheid van hun boos hart' (Jer. 3:16-17).

In *geestelijke* zin geldt dit nu al: wij hebben geen behoefte aan een uiterlijk symbool van Gods tegenwoordigheid, omdat Gods Geest in de Gemeente woont en in de afzonderlijke leden daarvan. De aanwezigheid van de Geest is niet gebonden aan enig ceremonieel. Maar de profetie van Jeremia zal letterlijk in vervulling gaan na de wederkomst van Christus. Wanneer Jeruzalem de troon des Heren is en volgens Ezechiël ook genoemd wordt: '*de HERE is aldaar*' (Ezech. 48:35), dan is de ark als troonzetel geheel overbodig geworden. In overeenstemming hiermee vinden wij in de tempel van Ezechiël géén ark in het heilige der heiligen. Trouwens, dit heiligdom schijnt helemaal leeg te zijn. Wij lezen alleen over een houten altaar in het

heilige, dat tegelijkertijd de tafel wordt genoemd die voor het aangezicht des Heren staat (Ezech. 41:22). In deze altaar-tafel worden de beide aspecten van aanbidding en gemeenschap in het heiligdom gecombineerd (maar meer dan een symbolische functie schijnt dit voorwerp niet te bezitten).

Wij hebben het voorrecht te weten dat de werkelijkheid van Christus is (Kol. 2:17). Omdat de Gemeente Hem bezit, heeft zij geen behoefte meer aan de letterlijke *'zinnebeelden van de dingen die in de hemelen zijn'* (Hebr. 9:23). Maar laat het dan ook onze wens zijn om *Hem* te zoeken en te eren, zoals David en Salomo dat deden met betrekking tot de ark die typologisch van Hem getuigt.

Andere werken van dezelfde auteur:

Abba, Vader

De rijkdommen van Gods Vadernaam

Strijd de goede strijd van het geloof

Een plaatsbepaling in de geestelijke strijd

Ontmoetingen bij de Bron

Bronnen in de boeken van Mozes en hun betekenis

Zalig!!

Over de 'zaligsprekingen' in het boek Openbaring

Beloften voor overwinnaars

Veertien beloften van Christus in Openbaring 2 en 3

De Maaltijd van de Heer

Het Avondmaal in Bijbels perspectief

Simson, verliezer of winnaar?

Simson als type van Christus

De Bron bij Berseba

Putten uit de bron van de eed

Op Weg naar het Beloofde Land

Pleisterplaatsen voor pelgrims

Van Aangezicht tot Aangezicht

Voorvallen uit het leven van Mozes, de man Gods

Johannes, de geliefde discipel

Zoals wij hem vinden in het Evangelie naar Johannes

De Grootheid van onze Heer Jezus Christus

Als Koning, Profeet, Priester, Herder en Heiland

Gods Heilsplan

Van eeuwigheid tot eeuwigheid

Christus, de Wijsheid van God

Een overdenking van 1 Korintiërs 2

In het Begin

Een overzicht van Genesis 1-11

Het herwonnen Paradijs

Bijbelstudies over de Hof van Eden en het Paradijs van God

Veilig in de Vrijstad

*De betekenis van de vrijsteden in Israël
voor de Gemeente van God*

Het Visioen van de Almachtige

Bijbelstudies over de zegenspreuken van Bileam

Bethel, Huis van Jakobs God

Reiservaringen van Jakob op weg naar Bethel

Jakobs laatste woorden

*De zegenspreuken van Jakob voor zijn zonen
en voor de twaalf stammen*

Lichtende sterren

Lessen uit het leven van de aartsvaders

Elia en Elisa, twee profeten op pad

*Bijbelstudies over de hemelvaart van Elia en
de roeping en taak van Elisa*

Het gebed om regen

Bijbelstudies over 1 Koningen 17-19

De genezing van Naäman

Bijbelstudies over 2 Koningen 5

Twaalf wonderen door de profeet Elisa

Bijbelstudies over 2 Koningen 2-13

*Verkrijgbaar bij de christelijke boekhandel,
of bij het distributieadres:*

Johannes Multimedia, Postbus 31, 3940 AA Doorn.

E-mail: johannes.multimedia@solcon.nl

www.johannes-multimedia.nl